Poštnina plačana v gotovini.
Leto XXII., št. 203
Ljubljana, sobota 30. avgusta 1941-XIX
Cena cent. 70

Upravništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Puccinijeva ul. 5. - Telefon 31-25, 31-26.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Računi pri pošt. ček. zavodu: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka.
Naročnina znaša mesečno L. 12.—, za inozemstvo pa L. 20.—

Uredništvo: Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, telefon 31-22, 31-23, 31-24.

Rokopisi se ne vračajo.

ZKLJUČNO ZASTOPSTVO za oglase iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S.A., Milano

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed estera:
Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano

Reval in Baltiški Port padla

Nemško vojno poročilo — Ogromne izgube sovjetske vojske in mornarice na ljudeh in materialu — Uspešne akcije letalstva

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 29. avg. (DNB.) Nemško vrhovno poveljstvo je izdalo danes naslednje službeno poročilo:

Kakor je bilo javljeno že v posebnem poročilu, so čete nemške vojske dne 28. avgusta v sodelovanju z vojno mornarico in letalstvom po hudem boju vzele močno utrjeno vojno luko Reval. Na Hermannovem stolpu starega hanzeatskega mesta plapola nemška vojna zastava.

Še isti dan so čete nemške vojske prodrle do najmodernejše opremljene vojne luke Baltiški Port in jo zavzele. Več tisoč ujetnikov je bilo pripeljanih. Šest obalnih baterij in nepregleden ostali vojni material je padel v naše roke.

V vojni luki Reval je bilo potopljenih 19 s četami in vojnim materialom naloženih transportnih parnikov, en rušilec in 9 drugih vojnih pomorskih vozil. Težka križarka »Kirov«, en rušilec in pet drugih bojnih ladij je bilo hudo poškodovanih.

V Finskem zalivu je letalstvo potopilo tri sovjetske parnike s skupno 13.000 tonami in z bombami zadelo neki rušilec.

Tudi na drugih delih vzhodne fronte operacije dobro napredujejo.

Na morju okrog Anglije so bojna letala preteklo noč uničila iz zavarovanega konvoja zapadno od Pembrokea dve trgovski ladji, med njimi eno veliko petrolejsko, s skupno 12.000 tonami. Posebni letalski napadi so bili naperjeni proti angleškim letališčem.

Poskusi angleškega letalstva, da bi včeraj napadlo zasedeno ozemlje ob Kanalu in ob holandski obali, so se zrušili v nemški obrambi. Sovražnik je izgubil 31 letal, od tega 17 bombnikov. Lovci in protiletalsko topništvo so sestrelili 23, stražni čolni in mornariško topništvo pa 7 angleških letal. Eno lovsko letalo je zrušila na zemljo s streljanjem pehota.

V severni Afriki so izvedla nemška in italijanska strmoglavna letala uničujoče napade na pristaniške naprave, protiletalske postojanke in materialna skladišča v Tobruku. Nemška bojna letala so v noči na 29. avgusta napadla učinkovito z bombami težkega kalibra vojaške naprave v pristanišču Suezu.

Angleška letala so zadnjo noč metala na nekaterih krajih zapadne Nemčije razdiralne in zažigalne bombe. V stanovanjskih okrajih je nastala škoda na poslopjih. Protiletalsko topništvo in nočni lovci so sestrelili 6 izmed napadajočih bombnikov.

Stotnik Hermann Joppien, odlikovan s hrastovim listom k viteškemu križu železnega križa, poveljnik skupine lovskih eskadril se po svoji 70. zmagi v zraku ni vrnil s poleta proti sovražniku. Z njim izgubi letalstvo enega najdrznejših in najuspešnejših lovcev.

50 km do Leningrada

Berlin, 29. avg. s. V dopolnilo že objavljenih vesti v uradnem poročilu se doznava, da se položaj v Finskem zalivu razvija v odločilno fazo, ker je nemškim četam uspelo, polastiti se preostalih delov severne Estonske. Med tem je bil zožen tudi še nezaseden pas okoli Leningrada, tako da so na nekaterih točkah Nemci komaj 50 km od bivšega ruskega glavnega mesta. Ker so tudi Finci napredovali proti jugu, se zdi položaj Leningrada skrajno resen. Viborg je že obkoljen. Sovjeti imajo v tem pasu samo dve pomorski mesti, Kronstat in Leningrad. Nemška vojna z minami in delovanje nemškega letalstva skupno s finsko mornarico Sovjetom skoraj onemogoča vzdržati zvezo z ostalimi pristaniščj Baltiškega morja. Ni torej več daleč trenutek, ko bodo s tega morja Sovjeti popolnoma odstranjeni.

Pomen uspehov v tem tednu

Vzhodna fronta, 29. avg. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča:

Hitlerjev glavni stan je objavil 25. t. m. zaključek bitke pri Gomelu, 26. t. m. osvojitev Dnjepropetrovska in 27. t. m. zasedbo Velikih Lukov. Te vojaške operacije niso same na sebi cilj, temveč omogočajo dosego izredno važnih strateških objektov. Treba je pogledati samo na zemljevid, kje se nahajajo Veliki Luki. To je važno križišče na cesti, ki veže Rigo in Moskvo, v zračni črti okrog 400 km od Moskve, kjer sta Dnjepropetrovsk in Gomel. Položaj je sedaj takle:

Skrajna desna stran nemških položajev je v pokretu in nemške sile napredujejo v vsem sektorju pri Smolensku. Nemško letalstvo neprestano zbija ponoči in podnevi vse položaje vsega sektorja vzhodno od Smolenska. Severno od Velikih Lukov je bitka za Leningrad v polnem razvoju in pri njej sodelujejo hrabre finske čete, ki so dosegle važne uspehe okrog Viborga in na črtah ob Ladoškem jezeru. V tem sektorju obeležuje borbe odstranjevanje izredno številnih minskih polj, s katerimi so Rusi zaščitili utrjene položaje okrog bivšega carskega glavnega mesta.

Zadnje nemške zmage pri Gomelu in Velikih Lukih so ustvarile strateško zelo ugoden položaj za nadaljnji razvoj operacij na vsej osrednji fronti. Nemške sile so zadale sovražniku velike izgube. Za Ruse so bile bitke pri Gomelu in pri Velikih Lukih najbolj krvave in najbolj smrtonosne v tej vojni. V teh bitkah so sodelovale majhne in velike sovjetske edinice, v katerih so bili vojaki v starosti od 20 do 32 let. To važno sporočilo je potrjeno s kontroliranimi izjavami ujetnikov.

Z zadnjimi operacijami so bili vsi sovjetski položaji v osrednjem odseku fronte napadeni in ni bilo zavzeto samo ozemlje, temveč uničena tudi velikanska množina vojnega materiala in porušen ves oskrbovalni sistem v neposrednem in v oddaljenem sovjetskem zaledju. Sovjetski generalni štab ni mogel reagirati na nemško akcijo. Vrgel je v boj svoje najbolj oborožene in pripravljene sile, toda le ob slabi pomoči letalstva. Nemški generalni štab ni napadel frontalno vseh položajev, temveč tiste sektorje sovjetskih položajev, ki so bili najslabši. Tu so nemške čete ustvarile velikanske žepe, iz katerih sovražnik ni mogel pobegniti. Potem so sledile majhne in velike uničevalne bitke.

Število padlih, — okrog 40.000 samo pri Velikih Lukih — pove, kako hude so bile operacije uničevanja sovražnikovih sil. Mala tajnost vojaških zmag ne obstoja samo v zasedanju sovražnega ozemlja in njegovih važnejših središč, marveč v uničevanju sovražnikove vojske. Sovjetska vojska je prisiljena ostati zbrana za obrambo ozemlja, ki pomeni življenje za veliko Rusijo, kajti od Leningrada do Rostova v Azovskem morju in od Arhangelska do ustja Volge v Kaspiškem morju se razteza ogromno ozemlje z vsemi industrijskimi bogastvi in vsemi tehničnimi napravami ter z glavnimi rudniki Rusije.

Taka koncentracija sil dopušča nemški vojski izvajanje njenih taktičnih in strateških načrtov v najboljših okoliščinah. Sovražnika ni treba iskati v Rusiji. Nahaja se v številnih skrbno pripravljenih in utrjenih položajih, opremljenih z ogromnimi vojnimi sredstvi velike moči. Odločen je upirati se in se boriti do zadnje kaplje krvi iz prepričanja ali iz zmote, odločen je upirati se, ker se zaveda, da bi z izgubo ozemlja tako zvane evropske Rusije sovražnik dobil vse najvažnejše vire ruskega industrijskega sistema, kar bi bil najhujši poraz. Sovjetska vlada se mora zdaj odločiti, ali da uniči vso svojo industrijo, da ne bi padla v roke nasprotnika, ali odstraniti vse množice delavcev in delavk iz industrijskih predelov. V prvem primeru bi uničenje prizadelo samo ruski narod, v drugem primeru bo ogromna množica delavcev zbrana v najbolj zapuščenih predelih Rusije, kjer jim preti v zimskih mesecih lakota.

Rumunski kralj na bojišču

Bukarešta, 29. avg. s. Kralj Mihael se v spremstvu maršala Antonesca že nekaj dni mudi na vojnem področju in pregleduje bojišče, kakor tudi spet pridobljeno ozemlje. Kralj Mihael preživlja ves čas sredi vojakov. Sam prenaša trdno težave potovanja in resno življenje. Tako izpričuje, da je vreden naslednik svojega deda Karola I.

Moskovski sestanek odložen

Rim, 29. avg. s. Vest o odložitvi anglo-ameriške-sovjetske konference, ki naj bi se vršila v Moskvi, je povzročila hudo razočaranje v angleškem glavnem mestu. Londonski politični krogi so prepričani, da se ne bo dalo mnogo storiti za skupno akcijo med londonsko, moskovsko in washingtonsko vlado, če ne bodo Zedinjene države sporočile svojih odločitev glede sestanka. Odložitev konference je vsaj za zdaj onemogočila načrte sodelovanja med Anglijo, Ameriko in Rusijo. Z druge strani spričo čedalje bolj kritičnega vojaškega položaja Sovjetske Rusije ne more predvideti datuma odložitve niti sama sovjetska vlada.

Rusija izčrpala svoje kredite v Ameriki

Washington, 29. avg. u. V običajno dobro poučenih krogih se je izvedelo, da je Sovjetska Rusija že izčrpala vse svoje kredite v dolarjih v Zedinjenih državah. Spričo tega je verjetno, da bo zahtevala od finančne korporacije za industrijsko obnovo, ustanove, ki je pod vladno kontrolo, posebno kratkoročno posojilo. Le na ta način ji bo mogoče še nadalje kupovati vojne potrebščine na ameriškem tržišču.

*

Nemška letala nad Anglijo

Stockholm, 29. avg. d. Kakor poročajo iz Londona, javlja britansko letalsko ministrstvo v svojem današnjem komunikeju, da so nemška letala preteklo noč bombardirala neko mesto v vzhodni Angliji. Povzročena je bila gmotna škoda in bilo je tudi nekaj človeških žrtev. Komunike pravi nadalje, da je britansko letalstvo ponoči napadlo Porursko pokrajino v Nemčiji.

Britanska letala nad Nemčijo

Berlin, 29. avg. s. V noči na 29. avgust so angleška letala odvrgla nekaj bomb na razne kraje v zapadni Nemčiji. Napravila so le neznatno škodo. Na osnovi doslej zbranih podatkov so nočni lovci in protiletalsko topništvo sestrelili 6 sovražnih letal.

Berlin, 29. avg. d. Preteklo noč so britanska letala preletela zapadno Nemčijo ter vrgla nekaj bomb na razne tamkajšnje kraje. Kakor je bilo davi sporočeno z merodajnega mesta v Berlinu, so povzročile bombe le majhno gmotno škodo. Po doslej zbranih podatkih so nemška nočna lovska letala skupaj z nemškim protiletalskim topništvom sestrelila šest napadajočih britanskih letal.

Novo angleško nasilje

Berlin, 29. avg. s. Diplomatsko-politična korespondenca razpravlja danes o novem angleškem nasilju na afriškem kontinentu. Korespondenca ostro obsoja angleško blokado Francoske Somalije. Anglija se vselej raje poslužuje takih ukrepov, kakor pa direktnega napada, kadar kje zasluti kak odpor.

Vichy, 29. avg. s. Radio Džibuti je objavil številke o umiranju v Francoski Somaliji v prvi polovici avgusta. Umrljivost znaša 150 na 1000 oseb. Radio Džibuti opozarja na velikansko povečanje umrljivosti in obtožuje kruto angleško blokado. Šef zdravstvene službe v Francoski Somaliji je izjavil, da je pričakovati še večje umrljivosti v drugi polovici avgusta in v septembru. Čedalje več žrtev zahteva skorbut. Angleži nadzorujejo neprestano s štirimi patrolnimi ladjami in z več manjšimi edinicami, ki so oborožene, somalijsko obalo in preprečujejo dobave živeža in drugih nujno potrebnih vrst blaga.

Seja rumunske vlade v Besarabiji

Berlin, 29. avg. d. Kakor poročajo iz Bukarešte, se je rumunska vlada včeraj v nekem mestu na Dnjestru sestala pod predsedstvom maršala Antonesca k posebni seji. Na seji so se obravnavala administrativna vprašanja, tičoča se Besarabije, Bukovine in drugih novo zasedenih pokrajin.

Huda avtobusna nesreča v Španiji

Madrid, 29. avg. u. V bližini Loturja v pokrajini Murciji se je pripetila huda nesreča. Neki avtobus, v katerem je bilo polno romarjev, ki so se vračali z neke cerkvene svečanosti v Albeguevi, je zdrsnil čez škarpo ter se prevrnil. Šest ljudi je bilo ubitih, 40 ranjenih.

Na Portugalskem obsojeni teroristi

Oporto, 29. avg. u. Tukajšnje posebno sodišče je včeraj zaključilo proces proti 3 Špancem in 7 Portugalcem, ki so bili obtoženi, da so preteklo pomlad ubili nekega finančnega stražnika in nekega miličnika. Bili so obsojeni na zaporne kazni do 20 let.

Sestanek pokrajinskih tajnikov iz severnozapadnih pokrajin

Verona, 29. avg. s. Pod vodstvom inspektorja Fašistične Stranke Jurija Suppiea so imeli v tukajšnjem Fašističnem domu poseben sestanek pokrajinski tajniki stranke iz Bolzana, Mantove, Padove, Benetk, Verone, Vicenze, Trenta in Trsta. Inspektor je poročal o položaju sadjarske in vrtnarske produkcije v posameznih pokrajinah ter je dal navodila za ureditev krajevnega in medpokrajinskega prometa za te vrste blaga. Pokrajinski tajniki so nato v debati opozorili na krajevne potrebe v posameznih pokrajinah. Inspektor stranke jim je odgovarjal. Po seji je inspektor stranke natanko pregledal organizacijo trgovinskega prometa na trgu Isolu v Veroni, za katero je poskrbela veronska Fašistična zveza.

Odstop predsednika avstralske vlade

New York, 29. avg. u. Iz Canberre poročajo, da je avstralski ministrski predsednik Menzies podal ostavko na svoj položaj. Opustil je tudi položaj vodje avstralske unitaristične stranke. Njegov naslednik na obeh mestih je A. W. Fadden, ki je bil doslej finančni minister in začasni ministrski predsednik. V Avstraliji se je splošno razširila vest, da bo Menzies odpotoval v London, kjer bo zastopal Avstralijo v britanskem vojnem kabinetu.

Šanghaj, 29. avg. d. Kakor je bilo službeno javljeno iz Canberre, je propadel načrt, da bi bivši avstralski ministrski predsednik Menzies potoval v London, kjer bi zastopal avstralsko vlado v britanskem vojnem kabinetu.

Ministrstvo za propagando v Zedinjenih državah

Washington, 29. avg. s. Roosevelt je pozval svojega prvorojenca, kapetana Jonesa, k sodelovanju v ministrstvu za propagando. To ministrstvo se v Zedinjenih državah na novo ustanavlja. Jones Roosevelt bo bližnji sotrudnik znanega polkovnika Donovana.

Quattro sommergibili inglesi affondati

Tiri di artiglieria sul fronte di Tobruk — Tentativi nemici stroncati in Africa Orientale

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica in data di 29 agosto il seguente bollettino di guerra n. 451:

In Africa settentrionale attività esplorativa delle nostre truppe e tiri d'artiglieria contro mezzi meccanizzati e postazioni dell'avversario sul fronte di Tobruk.

Aerei britannici hanno compiuto incursioni con lancio di bombe su Bengasi e Home: alcuni feriti e lievi danni.

Nell'Africa orientale tentativi nemici contro il ridotto di Uolchefit e il fortino di Debarech sono stati stroncati all'inizio.

Nei giorni scorsi nostre unità navali in servizio di caccia sommergibili, col concorso di aerei della ricognizione marittima, hanno affondato nel Mediterraneo quattro sommergibili nemici. Sono stati fatti alcuni prigionieri, tra i quali il comandante di una delle unità affondate. Un nostro sommergibile non è rientrato alla base.

Štiri angleške podmornice potopljene

Topniško streljanje na fronti pri Tobruku — Sovražni poskusi v vzhodni Afriki izjalovljeni

Glavni Stan Oboroženih Sil je dne 29. avgusta objavil naslednje 451. vojno poročilo:

V severni Afriki izvidniško delovanje naših čet in topniško obstreljevanje mehaniziranih oddelkov in postojank nasprotnika na fronti pri Tobruku.

Angleška letala so napadla in bombardirala Bengazi in Home. Nekaj ljudi je bilo ranjenih. Škoda je majhna.

V vzhodni Afriki so se že od početka izjalovili poskušeni sovražni napadi na trdnjavo Uolkefit in utrdbo Debareh.

Zadnje dni so naše vojne ladje, ki zasledujejo podmornice, s pomočjo izvidniških hidroavionov potopile na Sredozemskem morju štiri sovražne podmornice. Nekaj ljudi je bilo ujetih, med njimi poveljnik ene izmed potopljenih ladij. Ena naša podmornica se ni vrnila na oporišče.

Japonska zunanja politika je slej ko prej trdna

Avdience pri cesarju — Japonski poslanik pri Rooseveltu — Tokio se ne pusti ovirati v izvajanju svoje politike

Tokio, 29. avg. u. Japonski cesar je včeraj sprejel v avdienci najprej vojnega, nato pa še mornariškega ministra in nazadnje generala Suzukija. V zvezi s tem naglašajo listi, da vlada trdno nadaljuje svojo zunanjo politiko.

»Times and Advertiser« objavlja članek, v katerem pravi, da so pogajanja med Japonsko ter Anglijo in Zedinjenimi državami še zmerom možna, ker obema silama ni na tem, da bi Japonska kaj pričela. Japonska pa bo morala pri teh pogajanjih ohraniti trdno stališče.

»Niči Niči« razpravlja o ameriški vojaški misiji, ki jo je Roosevelt poslal v Čungking, in meni, da nameravajo Zedinjene države Čungking očitno spremeniti v ameriško prednjo postojanko. Washingtonska vlada meni, da bo tako ojačila majajočo se oblast kitajskega maršala, toda kmalu se bo prepričala, da bodo njeni ukrepi imeli baš nasprotne učinke. Če bodo Zedinjene države Japonsko ovirale pri njenem delu za novi red v vzhodni Aziji in ji presekale vse poti do surovin, bo Japonska prisiljena ravnati na način, ki se mu je doslej skušala vedno izogniti. Odgovornost pa bo pripadla Zedinjenim državam.

Washington, 29. avg. u. Japonski poslanik v Washingtonu admiral Nomura je bil včeraj pri predsedniku Rooseveltu. Sestanku, ki je trajal tri četrt ure, je prisostvoval tudi Cordell Hull. Japonski poslanik je ob tej priliki izročil Rooseveltu osebno poslanico kneza Konoja, predsednika japonske vlade.

Ko je zapustil Belo hišo, poslanik ni hotel dati novinarjem nikakih podrobnih podatkov o vsebini poslanice. Novinarji so ga vprašali ali se poslanica nanaša na prevažanje ameriških petrolejskih proizvodov v Sovjetsko Rusijo preko Vladivostoka, toda Nomura je odgovoril: »Tega ne verjamem.« Izključil je tudi možnost, da bi bil prosil še za drug razgovor s predsednikom Rooseveltom za bližnje dni.

Bangkok, 29. avg. Domei. Danes sta imela japonski poslanik pri siamski vladi ter tukajšnji japonski generalni konzul važne razgovore s siamskim ministrskim predsednikom in zunanjim ministrom. Dasi o tem sestanku ni bilo objavljeno nikako službeno pojasnilo, sodijo v dobro informiranih krogih, da so se razgovori v prvi vrsti tikali tudi japonski neprijaznega tona, ki ga je zadnji čas ubral del siamskega tiska.

Seja japonske vlade

Tokio, 29. avg. Domei. Pod predsedstvom princa Konoja je imela japonska vlada danes v stanovanju ministrskega predsednika izredno sejo, na kateri so posamezni ministri podali poročila. Seje so se udeležili vsi člani vlade, razen tega pa predstavnika japonske vojske in mornarice. Ministrski predsednik je sporočil, da se je japonski poslanik v Washingtonu, admiral Nomura, včeraj sestal s predsednikom Zedinjenih držav Rooseveltom na posebni konferenci ter je ob tej priliki Nomura Rooseveltu izročil posebno Konojevo poslanico, tičočo se stališča cesarske japonske vlade nasproti položaju v Pacifiku. O položaju na Pacifiku je poročal tudi japonski zunanji minister Tojoda.

Tokio, 29. avg. s. Pod naslovom »Od Irana do Siama« objavlja list »Kokumin« članek, v katerem pravdarja, da hoče Anglija prenesti vojno čedalje bolj proti vzhodu in da hoče po piratskem napadu na Iran izvajati svoj pritisk tudi na Siam. Glede anglosaškega imperializma ni razlike med Anglijo in med Zedinjenimi državami, toda Siam se je vrnil v življenjski prostor Japonske. Zdaj je jasno, piše list, da anglosaški imperializem ne pozna več meja in da se kaže čedalje bolj grabežljiv. Po invaziji Sirije, Iraka in Irana naj bi Anglo-Američani naperili svoje oči Japonska naj bi se združila in skupno nadzorovala sleherno sovražno gibanje in vse storila, da preprečita razširjenje vojne na Daljni vzhod.

Rim, 29. avg. s. Angleški listi so polni grožnj proti Japonski. »Star« piše na primer, da je to, kar se je dogodilo v Iranu, samo predhodno dejanje tega, kar se lahko zgodi na Daljnem vzhodu, če se Amerika in Rusija odločita za akcijo.

Atentat na Lavala

Pariz, 29. avg. s. O atentatu na Lavala so se zvedele sledeče podrobnosti:

Atentat je bil izveden v neki vojašnici med svečanostjo o priliki odhoda prvega kontingenta francoskih prostovoljcev v vojno proti boljševikom. Atentator Paul Colette, star 21 let, je izjavil, da se je vrinil med prostovoljce, da bi lažje izvedel atentat. Lavalovo stanje vzbuja zaskrbljenost. Sam je osebno zagotovil družini, da njegovo življenje ni v nevarnosti.

Pomanjkanje premoga v Angliji

Rim, 29. avg. s. Angleško ministrstvo za vojni promet je objavilo, da je vlada sklenila z železniškimi družbami sporazum, na katerega podlagi bo v bodoče kontroliran ves železniški promet v deželi vse do konca vojne in še prvo leto po njej. Glede na pomanjkanje premoga, ki se je že zdaj pojavilo, tako da bo pozimi postalo očitno še večje, je vlada sklenila prisiliti vse nekdanje rudarje v Walesu, da se vrnejo na delo v rovih. Ta ukrep je bil izdan zaradi tega, ker je nekaj tisoč rudarjev že pred dobrim letom dni opustilo delo v premogovnikih in se razmestilo po tovarnah orožja, kjer so boljše plačani. Vlada si je že na vse načine prizadevala, da bi rudarje pripravila, da bi se prostovoljno spet odločili za delo v rudnikih, vsi poskusi pa so ostali zaman. Pomanjkanje premoga pa je na drugi strani vedno večje.

Komunistična gonja v Švici

Bern, 29 avg. s. »Bund« in drugi listi opozarjajo na komunistično propagando, ki se tajno širi, čeprav je strogo prepovedana. Listi beležijo, kako je bilo več ljudi aretiranih v raznih krajih Švice, toda propaganda, ki jo oblasti zatro v enem kraju, se v drugem spet pojavi. Posebno se poslužuje letakov, ki napadajo švicarske oblasti in osni državi. Listi pozivajo javnost, naj sodeluje z oblastmi, ker bi se lahko komunistična propaganda poslužila sedanjega mednarodnega položaja in njegovih morebitnih gospodarskih posledic, kar bi povzročilo za Švico v odnosu do tujine nove težave.

Otvoritev vojnega sodišča v Šibeniku

Šibenik, 29. avg. s. Tu je bilo svečano ustanovljeno vojaško sodišče v smislu razglasa, ki ga je Duce o njem izdal. Otvoritveni seji so prisostvovali zastopniki najvišjih oblasti. Guvernerja Bastianinija je zastopal generalni tajnik za Dalmacijo Eksc. Bozzi, ki je imel govor, v katerem je opozoril na velike naloge, ki so v Dalmaciji poverjene vojaškim sodnikom, zastopnikom rimske pravice. Njihovo delo bo velikega pomena prav sedaj, v trenutku, ko je življenje v Dalmaciji tako delikatno, ko je treba v teh novih italijanskih deželah navezati stari na novi red, odstraniti ostanke nasprotujočih si naziranj ter utrditi oblast in dostojanstvo države. Predsednik vojnega sodišča je v svojem odgovoru poudaril, da bo neumorno delo vojaških sodnikov v Dalmaciji imelo zgolj ta namen, da se uveljavijo načela stroge, toda enake, to je rimske pravice.

O nemški informacijski službi

Berlin, 29. avg. s. »Das Reich« je objavil članek nemškega propagandnega ministra dr. Göbbelsa, ki v njem obeležuje značilnosti nemške informacijske politike, kakor jo narekujejo vojne potrebe. Celo v tako imenovanih demokratskih državah, pravi Göbbels, ni več ničesar, kar bi dišalo po svobodi naziranja. Če se upošteva, da mora biti informacijska služba do kraja podrejena interesom naroda, posebno pa njegovih oboroženih sil, je jasno, da mora biti ta služba v času vojne organizirana po določenem načrtu. Če moramo iz vojaških razlogov včasih zamolčati nekatera dejstva različnega značaja, je vendar dovoljeno nevtralnemu tujcu, da opazuje javno življenje v Nemčiji. Mi nismo prisiljeni kakor Angleži, da bi prikrivali delovanje in življenje celih mest in pokrajin. Pri nas lahko sleherni inozemski poročevalec brzojavlja ali telefonira prav svobodno v tujino, medtem ko so v tako imenovanih demokratskih deželah že s prvimi dnevi vojne uvedli cenzuro na brzojavke, ki se pošiljajo v tujino. Kljub temu nam početje sovražnika v naši informacijski službi ni za vzgled. So pa razlogi, da včasih ne reagiramo na laži sovražne propagande. Ta često sproži vesti, ki bi nas morale prisiliti k odgovoru. Naši odgovori pa bi se nemudoma izrabili. Zato o gotovih vesteh, ki so na znotraj javno znane, molčimo.

Minister dr. Göbbels nato primerja nemško informacijsko politiko z angleško in prihaja do zaključka, da si lahko Nemčija spričo točnosti in verodostojnosti svojih poročil včasih dovoli zgoraj omenjeni molk. Če ljudje ne bi bili tako pozabljivi, ne bi verjeli niti eni sami besedi londonske informacijske službe. Ta širi samo laži in napačne napovedi.

Dr. Göbbels navaja nato nekaj laži, ki jih je razširila angleška propaganda, tako na primer prodiranje poljskih čet pred vrata Berlina in navidezne poraze nemških sil na vzhodu. London ne laže iz potrebe, marveč nagonsko, in se ne briga niti za to, da bi dal svojim vestem vsaj videz resnice.

Nemški narod zahteva od svoje vlade, da ga povede do zmage. Nemški narod pa prepušča svojim voditeljem, da najdejo način, kako se naj ta zmaga doseže.

Daljnosežne gospodarske omejitve v Zedinjenih državah

Washington, 29. avg. s. Roosevelt je razširil neposredno kontrolo na vso nacionalno industrijo. Izdal je ukrep, ki obvezuje slehernega podjetnika, da sprejme vladna naročila, in ki določa izredno ostre kazni za vse prekrške te odredbe. V drugem dekretu je bil prepovedan izvoz blaga na Filipine, ki bi se nato izvažalo na Japonsko. Na ta način se je razširil tudi na Filipine kontrolni sistem, v katerem je potrebno posebno dovoljenje vlade v Washingtonu za izvoz slehernega blaga.

New York, 29. avg. d. Tukajšnji listi objavljajo Rooseveltov proglas, s katerim se postavlja pod izvozno kontrolo v bodoče vsa vojaška oprema kakršnekoli vrste ter vse orožje in municija, kakor tudi vsi stroji in surovine, ki služijo za njih izdelovanje, v kolikor ti predmeti že doslej niso bili podvrženi izvozni kontroli. Rooseveltov proglas nalaga nadalje silne omejitve tudi vsem ameriškim državljanom v oskrbovanju z vsakdanjimi potrebščinami. Proglas namreč obvezuje ameriška industrijska podjetja, da morajo sprejeti vsa naročila za vojaške potrebe, bodisi v Ameriki, bodisi v Angliji, Sovjetski zvezi ali Kitajski in to tudi v primeru, da bi se zaradi teh naročil onemogočila proizvodnja izdelkov, ki jih potrebuje civilno prebivalstvo.

Osvojitev obmorske trdnjave Očakova

Vojni poročevalec Georg Schlicker popisuje ogorčene boje za rusko črnomorsko trdnjavo Očakov in pravi med drugim:

Očakov ni vojna luka, kar vsakdo vidi danes, če stoji na pomolu in gleda tovarne, skladišča in kazemate, ki gore z visokim plamenom. Pred umikom so jih sovjetski vojaki zažgali in naprave bodo gorele še dolgo. Tudi kot luka Očakov nima velikega pomena, kot mesto pa je zelo podrejene važnosti, saj je to kraj s komaj 3000 prebivalci. Človek se vpraša, zakaj so Rusi ob morju zgradili tako močno trdnjavo. Odgovor je na dlani: Ta trdnjava čuva vhod v ustje obeh velikih rek, Dnjepra in Buga, od katerih je zlasti Dnjeper zelo važna prometna žila zapadnega dela Sovjetske zveze. Razen tega so sovjeti zgradili pri Zaporožju ogromno elektrarno, ki dobavlja tok največjim industrijskim središčem Doneške kotline. Dnjeper je daleč navzgor ploven in teče mnogo sto kilometrov v pravcu od severa proti jugu. Tudi luka Nikolajev, v kateri so bile važne ladjedelnice ter mesto Herson, sta ležali v zaščitnem območju Očakova, zato je razumljivo, da so sovjetski vojaki to trdnjavo, za katero so se v teku ruske zgodovine že često vodili ogorčeni boji, tudi to pot nad vse uporno branili. Nemška pehota je brez prestanka potiskala sovjetske čete proti vzhodu ter jim ni dala pokoja ne polnevi ne ponoči. Da si pravilno predstavljamo veliki napor nemškega vojaka, je treba vedeti, da je vladala pretekle tedne v Ukrajini silovita vročina, ki je običajno dosegla po 60° C. Na obrazih vojakov se vidijo prestani napori. Pitne vode napadajoča vojska skoro da ni imela, le sem in tja je lahko na polju utrgala nekaj kumar ali nedozorelih lubenic, da si je lahko potolažila žejo in glad. Nalogo je Nemcem še posebno otežkočalo sovjetsko topništvo. Iz svojih vrtljivih oklopnih stolpov je rusko topništvo streljalo iz težkih in najtežjih topov skoro na posameznega moža, ako je dvignil glavo iz varnega zavetja. Pri tem vsakdo ve, da je rusko topništvo najboljše orožje, ki z njim razpolaga sovjetska vojska. To se je že dovolj često izkazalo.

Napadajoči vojaki so bili zato že srečni, ako so v stepi našli kak grm kot skrivališče. Kdor je imel več sreče, se je zaklonil v prosu, v koruzi ali na njivi, posejani s sončnicami. To pa je bilo že redko kje mogoče, kajti boljševiki so na ogromnem prostranstvu popolnoma opustošili zemljo in na rodovitni črni prsti danes ne raste nič drugega kakor plevel. Korak za korakom je napredovala nemška pehota pod najhujšim topniškim ognjem. V zadnji fazi se je borba vodila bolj z lopato kakor s puško. Od ranega jutra do poznega večera je trajal topniški ogenj. Po izpovedbah ujetnikov so Rusi dovažali vedno nove čete, ker so hoteli ta važni položaj na vsak način in za vsako ceno obdržati.

Dne 20. avgusta se je Nemcem končno posrečilo skleniti obroč svoje pehote okoli mesta. Rusi so neprestano vršili protinapade, toda brez uspeha. Med tem so Nemci pripeljali na lice mesta svoje težko topništvo, ki je začelo obstreljevati trdnjavo, letališče in luko. Tudi temu obstreljevanju so se Rusi žilavo ustavljali ter so sami streljali s težkimi granatami iz svojih obrežnih baterij v nemške položaje. Zdi pa se, da njihovi zadetki niso bili točni. Tem učinkovitejši pa je bil nemški ogenj, ki je imel pred seboj trdne cilje. V noči na 21. avgusta so Nemci še ojačili delovanje svojega topništva in v Očakovu so nastali požari na vseh koncih in krajih. Nemško topništvo je streljalo brez prestanka vso noč. Drugo jutro so nemške izvidnice in nemški udarni oddelki našli mesto že po večjem delu izpraznjeno. Del posadke se je rešil na vzhodni breg zaliva, dočim težkega topništva ni bilo mogoče rešiti popolnoma. Povsod v utrdbah in oklopnih stolpih so našli Nemci še mnogo nedotaknjenih topov.

Esercenti denunciati
all'autorità giudiziaria

Le squadre della R. Questura addette alla vigilanza annonaria, nei giorni scorsi hanno dichiarato in contravvenzione i seguenti esercenti per abusiva maggiorazione dei prezzi:

Messerko Luigi, rappresentante, Karlovška 19. **Heuffel Francesco**, fabbricante di stufe, Tržaška 109, **Potokar Maria**, possidente, Zavoglje 11, **Stupica Irma**, negoziante, Gosposvetska 1, **Remic Anna**, verdura, Dobrunje 11, **Ambrožič Maria**, verdura, Ižanska 140, **Tomšič Luigia**, ostessa, Cesta 29. oktobra 4, **Dolenc Francesco**, coloniali, Višnja gora 15, **Verlič Giuseppe**, coloniali, Tyrševa 31, **Mejač Maria**, verdura, Zalog 24, **Žan Giovanni**, macellaio, Bohoričeva 11 e **Keber Antonio**, macellaio, Poljanska 44.

Nei confronti dei predetti si è proceduto a denuncia all'autorità giudiziaria.

Sodišču ovadeni trgovci in obrtniki

Tržna policija Kr. Kvesture je v zadnjih dneh zasačila naslednje trgovce, ki so se pregrešili z navijanjem cen:

Maserko Alojz, zastopnik, Karlovška 19,
Heuffel Franc, pečar, Tržaška 109,
Potokar Marija, posestnica, Zavoglje 11,
Stupica Irma, trgovka, Gosposvetska 1,
Remic Ana, prodajalka zelenjave, Dobrunje 11,
Ambrožič Marija, prodajalka zelenjave, Zaloška 173,
Anžur Frančiška, prodajalka zelenjave, Ižanska 140,
Tomšič Luiza, krčmarica, Cesta 29. oktobra 4,
Dolenc Franc, trgovec, Višnja gora 15,
Verlič Josip, trgovec, Tyrševa 31,
Mejač Marija, prodajalka zelenjave, Zalog 24,
Žan Ivan, mesar, Bohoričeva 11,
Keber Anton, mesar, Poljanska 44.

Vsi navedeni trgovci so bili ovadeni sodni oblasti.

Pregled motornih vozil na metan ali plinski generator

Pregled (kolavdacija) motornih vozil, predelanih na metan ali na plinski generator predpisan z naredbo št. 80 z dne 8. avgusta 1941-XIX, se vrši **vsak četrtek ob 10. uri dopoldne pred Uradom za civilno motorizacijo Visokega Komisarijata v Ljubljani, Gledališka ulica 11.**

Za pregled je predhodno pismeno zaprositi imenovani urad. Z vsemi potrebnimi podatki opremljeni in kolkovani (kolek za 30 Din = Lit. 11.40) prošnji je treba priložiti nadaljni kolek za 100 Din = 38 Lit. in v gotovini znesek 50 Lit. **kot kolavdacijsko takso.** Oddvojeno vendar istočasno je treba zaprositi za izdajo **spoznavne izkaznice.** Tudi to prošnjo je treba predpisno koskovati Lit. 11.40.

Španski vojaški poveljnik na Madeiri

Madrid, 29. avg. d. Španska vlada je za poveljnika španskih vojaških sil na Madeiri imenovala pešadijskega polkovnika Augusta Noguela.

L'Alto Commissario Emilio Grazioli
all'Ufficio centrale di censimento

L'Alto Commissario della Provincia di Lubiana si è recato ieri alla sede dell'Ufficio centrale di censimento in via Mandeljčeva ulica, dove fervono i lavori per la revisione degli elaborati del censimento della popolazione dei Comuni della Provincia.

Il lavoro è razionalmente suddiviso in settori e procede con metodi perfetti di organizzazione e di controllo.

L'Alto Commissario che era accompagnato dal Capo di Gabinetto viceprefetto dr. Bisia, alla fine della sua visita ha espresso il suo vivo compiacimento al direttore del censimento comm. Roselli e ai suoi collaboratori.

Visoki Komisar Emilio Grazioli
v osrednjem uradu za ljudsko štetje

Ljubljana, 29. avgusta

Visoki Komisar Ljubljanske pokrajine je včeraj posetil osrednji urad za ljudsko štetje v Mandelčevi ulici, kjer se razvija živahno delovanje za revizijo zaključkov ljudskega štetja za vse občine naše pokrajine.

Delo je zelo smotrno razdeljeno v odseke ter se vrši na metodičen način ob izvrstni organizaciji in kontroli.

Visoki Komisar, ki ga je spremljal načelnik kabineta podprefekt dr. Bisia je ob koncu poseta izrazil svoje iskreno zadovoljstvo ravnatelju štetja com. Roselliu in njegovim sodelavcem.

Verso la sistemazione delle organizzazioni dei professionisti e artisti

Lubiana, 29 agosto

Il Presidente della Confederazione fascista dei professionisti e degli artisti consigliere nazionale Cornelio Di Marzio è qui giunto su invito dell'Alto Commissario e per alcuni giorni ha esaminato insieme con le autorità locali la situazione dei professionisti e degli artisti, specialmente in rapporto con le loro precendenti associazioni professionali e le esigenze dell'attuale momento.

Avendo ricevuto istruzioni e d'accordo con l'Alto Commissario Eccelenza Grazioli, il presidente confederale ha impartito disposizioni e direttive per l'azione da svolgere nell'ambito delle attività professionali ed artistiche dela nuova provincia.

Priprave za novo organiziranje profesionistov in umetnikov

Ljubljana, 29. avgusta

Predsednik Fašistične Konfederacije profesionistov in umetnikov nacionalni svetnik Kornelij Di Marzio je prišel v Ljubljano na vabilo Visokega Komisarja. Nekaj dni je skukaj z zastopniki krajevnih oblasti proučeval položaj profesionistov in umetnikov, posebno glede na njihove dosedanje strokovne organizacije in na potrebe, ki so nastale v tem času.

V smislu prijetih navodil in v sporazumu z Visokim Komisarjem Eksc. Graziolijem je predsednik konfederacije dal navodila in odredbe za delo, ki ga bo treba opraviti v okviru delovanja profesionistov in umetnikov nove pokrajine.

Il poeta Silvin Sardenko dall'Alto Commissario

Ieri mattina l'Alto Commissario ha ricevuto mons. Silvin Sardenko, autore del volume di poesie »Roma«, il suo editore avv. Peršin e il prof. Umberto Urbani.

Al Mons. Sardenko che ha fatto omaggio all'Eccellenza Grazioli del suo volume, l'Alto Commissario ha rivolto parole di vivo compiacimento.

Pesnik Silvin Sardenko pri Visokem Komisarju

Včeraj dopoldne je Visoki Komisar sprejel mons. Silvina Sardenka, avtorja pesniške zbirke »Roma«, njegovega založnika dr. Peršina in prof. Umberta Urbanija.

Mons. Sardenko je poklonil Eksc. Grazioliju izvod svojih pesmi in Visoki Komisar se mu je zahvalil z besedami iskrenega zadovoljstva.

Gospodarstvo

Italijanska obrt bo odlično zastopana na Ljubljanskem velesejmu

Letošnji Ljubljanski velesejem bo pester, kakor je sklepati iz številnih prijav razstavljalcev. Pokazal nam ne bo samo gospodarskega napredka v naši pokrajini, temveč tudi lep pregled gospodarske delovnosti v ostalih pokrajinah Italije.

Zlasti bo pregledno zastopana italijanska obrt, kakor je odločil njen predsednik narodni svetnik Gazzotti. Zastopano bo 16 italijanskih pokrajin s svojimi najznačilnejšimi obrtnimi izdelki, ki se bodo pridružili izdelkom Slovenije v obrtni, industrijski in kmetijski panogi. Ljubljanski velesejem bo v precejšnji meri pokazal, kaj se je v zadnjem času storilo na gospodarskem področju Italije. Pokrajine, ki bodo zastopane na našem velesejmu, so: Aquila, Ancona, Bari, Bologna, Cagliari, Cattania, Firenze, Genova, Lecce, Napoli, Palermo, Rim, Torino, Trst, Benetke in Bolzano. Vse te pokrajine bodo pokazale svoje odlične obrtne izdelke, tako keramiko, harmonike, zlatarska dela, tapete, tiskane tkanine, terakotne izdelke, izdelke iz alabastra, izdelke iz slame, izdelke iz stekla, igrače, filigranske izdelke, razno tkanino, oblačilne predmete, modne izdelke in še mnogo drugih reči, ki bodo vse zbujale zanimanje velesejmskih interesentov, saj bodo mnogi razstavljeni obrtni izdelki posebnost pokrajine, iz katere bodo prišli.

Gospodarske vesti

= **Italijanska mlinska industrija.** Po zadnjem uradnem štetju v industriji in trgovini obstoji v Italiji 22.891 mlinskih obratov, med njimi 19.665 mlinov na kamen, 1227 valčnih mlinov in 1999 mešanih obratov. Za vskladiščanje izdelkov italijanske industrije je v polni meri poskrbljeno. Obstoji 697 silov s prostornostjo 4,653.456 metrskih stotov in 3042 skladiščnih zgradb s prostornostjo 6,676.955 metrskih stotov.

= **Madžarska zun. trgovina v lanskem letu.** Iz Budimpešte poročajo: Zdaj so znane številke madžarske zunanje trgovine za leto 1940., iz katerih je razvidno, kako se je povečala trgovina med južnovzhodnimi državami. V preteklem letu je madžarska zunanja trgovina prekoračila pri devetih državah promet po 10 milijonov pengov. Uvoz je kazal v zadnjih treh letih naraščanje. Vrednost izvoza v letu 1939. je sicer znatno prekoračila vrednost izvoza v letu 1938., a v letu 1940. je padla zaradi slabe žetve pod stanje v letu 1938. Največji porast v madžarskem uvozu se kaže nasproti Nemčiji, od koder se je v letu 1938. uvozilo blaga za vrednost 170.8 milijona pengov, a v letu 1940. v vrednosti 316.3 milijona pengov. Iz Slovaške se je uvozilo za 19.8 milijona pengov in iz Rumunije za 23.8 milijona pengov blaga, kar pomeni nasproti Rumuniji nazadovanje uvoza za okroglo 80 odstotkov. Precej je narastel uvoz iz Italije in Švice. Kar se Turčije tiče, je v preteklem letu uvoz presegal vrednostno mejo 10 milijonov pengov. Prej znatni uvoz iz Anglije je zaradi vojne izredno močno padel. Porast se kaže v prometu z Bolgarijo, kamor se je v lanskem letu izvozilo za 6.1 milijona in od koder se je uvozilo za 8.7 milijona pengov blaga. Promet z Zedinjenimi državami je bil v preteklem letu že neznaten. Izvozilo se je tjakaj za 4.9 milijona pengov blaga, kar predstavlja komaj sedmino uvoza iz te države.

= **Rumunske delovne moči za Nemčijo.** Iz Bukarešte poročajo: Prijateljski stiki med Nemčijo in Rumunijo so dovedli do tega, da bodo zdaj tudi rumunske delovne moči zaposlene v Nemčiji. Zaradi ureditve socialnega zavarovanja teh delovnih moči so bila od 19. do 23. t. m. v Berlinu pogajanja med zastopniki nemškega in rumunskega delovnega ministra, ki so dovedla do polnega uspeha. O priliki pogajanja so člani rumunskega odposlanstva spoznali tudi naprave nemškega socialnega zavarovanja. Dalje so si ogledali socialne naprave Nemške delovne fronte v berlinskih obratih.

= **Začetek slovaško-bolgarskih trgovinskih pogajanj.** Iz Bratislave poročajo, da je prispela tjakaj bolgarska trgovinska delegacija pod vodstvom poslanika in opolnomočenega ministra Nikole Pecova. Gospodarska pogajanja med Slovaško in Bolgarsko so se začela 28. t. m. Njihov smoter je določitev obojestranskih trgovinskih kontingentov za novo gospodarsko leto, kakor tudi ureditev plačilnega prometa.

= **Monopolizacija riža v Slovaški.** Slovaškemu žitnemu monopolu sta bila poverjena uvoz in razdeljevanje riža. V gospodarskem letu 1940-41 se je za preskrbo Slovaške uvozilo 50 vagonov riža. Tudi v novem gospodarskem letu bo potrebna tolika, če ne večja količina. Riž uvaža Slovaška iz Italije.

= **Nova železniška proga na Balkanu.** Po izjavi bolgarskega ministra za javna dela se bo sredi septembra otvorila nova, 137 km dolga železniška proga med Karnobatom in Šumenom. Veliki gospodarski pomen te nove proge je zlasti v dejstvu, da teče nova proga čez Balkansko gorovje in ustvarja neposredno zvezo med glavnima železniškima progama Sofija—Varna in Sofija—Burgas. S tem je poleg že obstoječe proge Trnovo—Stara Zagora zgrajena druga železniška proga, ki drži čez gorovje. Z novo progo bo nastalo znatno olajšanje v celotnem prometu med severom in jugom kakor tudi vzhodom in zapadom.

= **Za gostinske obrate v Nemčiji je dovoljen samo en dan počivanja v tednu.** »Der Fremdenverkehr« javlja, da so se zgodili primeri, ko je bilo v posameznih mestnih četrtih istočasno zaprto po več gostinskih obratov. List naglaša, da je prepovedano zapreti kakršen koli gostinski obrat preko dneva počivanja. Dovoljen je samo en dan počivanja v tednu. Ta dan se mora določiti v soglasju s pristojnim krajevnim načelnikom gospodarske skupine gostinskih in prenočiščnih obratov v soglasju z županom. Zaprtje, ki bi trajalo več dni, mora biti dovoljeno od policijskega oblastva. Zaprtje v glavni tujsko-prometni dobi ni dovoljeno niti za nekaj ur. To velja v enaki meri za podeželske gostilne. Gostilne so, kakor naglaša list, življensko važni obrati, ki morajo biti v interesu prehrane in tujskega prometa odprti.

= **Švedska ima slabo žitno letino.** Zavoljo slabega vremena pozimi in pomladi ima Švedska precej slabo žetev. Po zadnjih službenih cenitvah je pridelek ozimne pšenice zelo pod povprečjem in pridelek rži nekoliko pod povprečjem. Večina pomladi posejanega žita najbrž tudi ne bo dosegla povprečne letine. Pridelek krompirja se ocenjuje nekoliko nad normalo, medtem ko se sladkorni pesi, krmilnim pridelkom in senu ne obeta povprečni pridelek.

= **Francija subvencionira vrtanje naftnih vrelcev.** Francoska država je dala na razpolago 250 milijonov frankov za vrtanja naftinih vrelcev na jugozapadu Francije. Vsa prva dela, ki so morala počivati zavoljo vojne, se naj obnovijo. Vrtanja se bodo vršila zlasti v Landesu in Bearnu, kjer so že za časa kralja Ludvika XIV. ugotovili sledove nafte.

I. N. A.

L'Istituto Nazionale delle Assicurazioni,

con Direzione Generale

in Roma

è il grande Ente di Stato — per l'assicurazione della vita umana — che pratica le condizioni più favorevoli.

I capitali assicurati che alla fine del 1940 ammontavano a oltre

ventidue miliardi di lire

sono garantiti oltrechè dalle importanti riserve proprie anche dal Tesoro dello Stato.

Gli assicurati

partecipano agli utili

e a loro disposizione GRATUITA sono i

Centri Sanitari

e le importanti iniziative di assistenza sanitaria realizzate dall'Ente.

L'Istituto Nazionale delle Assicurazioni per la mole formidabile dei capitali assicurati e delle sue riserve viene classificato come il

più potente organismo assicurativo d'Europa.

I. N. A.

L'Istituto Nazionale delle Assicurazioni,

(Narodni zavarovalni zavod)

z generalno direkcijo v Rimu

je pomembna ustanova države za sklepanje življenjskih zavarovanj, in to po najugodnejših pogojih.

Zavarovane glavnice, ki so znašale koncem leta 1940 skupno nad

dvaindvajset milijard lir

so zajamčene z lastnimi znatnimi rezervami, poleg tega pa jamči za izpolnitev obveznosti tudi Državna Blagajna.

Zavarovanci imajo

delež na dobičku

poleg tega sta jim na razpolago

brezplačna zdravniška posvetovalnica

in zdravniška pomoč s strani zavoda.

Z ozirom na izredno veliko stanje zavarovalnih glavnic in odgovarjajočih rezerv se lahko smatra NARODNI ZAVAROVALNI ZAVOD kot

najmočnejša zavarovalna ustanova v Evropi.

Ribiči gredo spet na morje

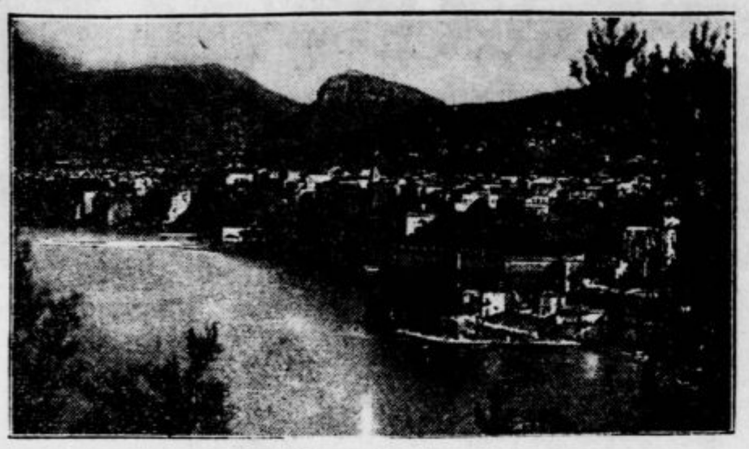

Sorrento

Kdor pozna amalfijsko obalo ne samo z vožnje tam mimo, bo priznal, da čar Salernskega zaliva ni izčrpan v svetlobi in barvah enega samega dneva, ko se južno solnce upira na tiho morsko gladino in ko se breg, ki strmo pada v morje, kar trese v bleščavi. še vse bolj očarljiva je v mirni dobi svetlobna igra v noči brez mesečine. Cele jate majhnih jadrnic in ribiških čolnov hiti na morje, vsaka opremljena z veliko petrolejsko svetilko ali s plamenečo baklo. V mirni dobi so take noči čudovito privlačne zlasti za goste, ki radi pohitijo z ribiči. Morda se pridružijo kar ribičem na njihovem čolnu ali poveslajo sami za njimi ali pa se vkrcajo na motorni vlačilec, ki v primerni razdalji sledi skrivnostno razsvetljeni vojski ribiških čolnov, tovoreč za njimi razne potrebščine in pripravljen prevzeti sveža bremena.

Nočni ribji lov je bil vse do pričetka sedanje vojne vzdolž dolgih jadranskih obal kakor tudi vzdolž Virenskega morja tako star in običajen kakor človeštvo, ki biva tod. Toda prišle so stroge zapovedi o zatemnitvi in odzvonilo je tudi nočnim pohodom ribičev, katerih velike žarke luči so privabljale jate ribic tik h gladini in so vedno zagotavijale obilen plen. Zapovedi o zatemnitvi so za vsako obalo še posebno važne, še prav posebno pa v Italiji. Toda vsaka vojna napravlja ljudi iznajdljive. Treba je bilo odpomoči neštetim ribičem, saj je to važno socialno vprašanje, razen tega pa je prav v vojni dobi morje vsega upoštevanja vredna zakladnica, ki lahko venomer pripomore k izboljšanju prehrane

In tako so nedavno objavili italijanski listi, da bodo pomorski ribiči prejeli državno doklado, da bodo lahko spet obnovili ribolov, in sicer s pomočjo električnih podvodnih svetilk. Poročila so po pravici pripominjala, da je treba pomorski ribolov čimbolj pospeševati, da bodo ribji trgi po vsej Italiji čim bolje založeni. Generalni komisarijat za ribištvo, ki je že nekajkrat izdal docela nova gospodarsko-politična navodila, katera so se izkazala tako učinkovita, da jih je za zgled navajal tudi nemški tisk, bo torej izplačal samostojnim ribičem kakor tudi ribarskim zadrugam prispevke za nove podmorske svetilke, ki jih z zračnih višav ni opaziti, in pa pripomoč za akumulatorske polnilne postaje. Tako bo poslej spet mogoče ob poznih popoldnevih motriti živahne priprave pomorskih ribičev na italijanskih obalah, popravljanje in pripravljanje mrež, čolnov in jadrnic in naravnavanje zanimivih podvodnih svetilk, Seveda, dokler bo trajala vojna, ne bo tistega živahnega pestrega migotanja in svetlikanja na nočni morski gladini. Toda vsak opazovalec pomorskih ribičev in poleg njega še marsikateri prebivalec Italije se bo namesto teh slikovitih nočnih užitkov rajši zadovoljil s povečanim užitkom slastnega ribjega mesa.

Koroški zgled za vso Nemčijo

Koroška od lani prednjači po številu rojstev

Koroška, pravi »Neues Wiener Tagblatt«, je kmečka dežela, skoraj brez industrije. Med kmetovalci je mnogo gorjanov, ki se morajo s trdim, napornim delom truditi za vsakdanji kruh. Koroška je po številu prebivalcev na predzadnjem mestu v nemški državi, gospodarsko je to najsiromašnejše nemško okrožje. V enem pogledu pa je Koroška za Nemčijo najdragocenejša: tam je največ porodov. Od 33 rojenih (na 1.000 duš prebivalstva) v letu 1885. je padlo število rojstev na 18.2 v letu 1937. Potem pa se je dvignilo v letu 1939., ko se je letno število porok podvojilo, na 26.1, lani pa že na 28.4. To je visoko nad nemškim državnim povprečkom, ki je leta 1939. iznašal 20.3 (v Vzhodni marki ali bivši Avstriji pa 21). Z velikim napredkom se je torej Koroška postavila v pogledu rojstev na čelo vseh okrožij v Nemčiji.

Koroška, pravi imenovani list, je bila dolgo na glasu kot dežela z največjim številom nezakonskih otrok. Nedavno pa je neka objava opozorila, da je označba »nezakonski« tu docela neumestna. Kajti kmečki sinovi po teh krajih se lahko poročijo šele med 30. in 40. letom, nakar pozakonijo vse tiste otroke, ki so se jim rodili pred poroko. Pravilneje je torej govoriti o »predzakonskih« otrokih. V ostalem pa je delež izven zakona rojenih otrok upadel od 46 odstotkov (v šentviškem okrožju jih je bilo leta 1936. celo nad 35 odstotkov) na 20.1%.

Kazen za nedostojno vedenje na trgu

Sleherni prestopek bo odslej takoj strogo kaznovan

Zaradi nedostojnega vedenja, ker sta se neki prodajalec in hčerka neke prodajalke včerajšnji petek dopoldne na živilskem trgu sprla in zmerjala ter tako obmetavala s kajbicami za slive, da sta bila oba lahko telesno poškodovana, sta bila oba takoj tudi kaznovana s po 114 lir globe ali v primeru neizterljivosti na 6 dni zapora. Ker je prepir začela spodičina, je bila tudi za 8 dni odstranjena s trga.

V splošnem tudi doslej nismo bili na živilskem trgu posebno natančni z bontonom, vendar so se pa zadnje čase v tem pogledu razmere tako poslabšale, da je tako vedenje prodajalk in na žalost tudi marsikaterih kupovalk sramota za ves naš nežni spol. Prodajalke tako zmerjajo svoje odjemalke ter jih obkladajo s takimi izrazi, da v Ljubljani ne bi imeli dosti sodnikov, če bi užaljene tožile.

Pa tudi med kupovalkami so take dame, da kar navale na kurnike ali drugo blago, se pri tem sujejo in bijejo okrog sebe, da je že marsikatera gospodinja z ljubljanskega trga popolnoma po nedolžnem namesto piščančkov ali kumaric za vlaganje prinesla podpludbe in bunke po vsem telesu. Pri tem se pa seveda popolnoma po naključju tudi primeri, da lastnici piščancev ostane poleg praznega kurnika tudi prazen žep. Zato pa opozarjamo kupovalke in prodajalke spet na red na živilskem trgu, naj ne tišče brez potrebe h košaram in kurnikom ter naj ubogajo tržne organe, da se takoj zvrste in mirno nakupijo na trg prinešeno blago.

Da bodo pa dostojne kmetice in druge prodajalke ter dostojne gospodinje varne pred žalitvami in izgredi, opozarjamo obe strani prav resno, da je današnja stroga kazen že druga v nekaj dneh. Te kazni so pa samo začetek, ker bodo policija in tržni organi zaradi reda in tudi zaradi dobrega imena našega ženstva odslej neusmiljeno preganjali nedostojno vedenje, ne glede na stan in ime tistih, ki razgrajajo in delajo nered. Enako se bodo pa prepričale o resni volji tržnega urada in drugih oblasti, da tako prodajalke kakor kupovalke morajo spoštovati maksimalne cene, tudi tiste kupovalke, ki s preplačevanjem delajo draginjo. Upamo, da ne bo treba več opominov, ker bodo morale drugače na trgu napraviti red najstrožje kazni, torej tudi globe in zapor. Naznanite sleherni izgred in preplačevanje takoj stražniku ali tržnemu organu. Tako bodo dostojne gospodinje v svojo korist same pomagale napraviti red.

Dunajčan na poti čez Spodnje Štajersko

Vtisi dunajskega poročevalca lista „Frankfurter Zeitung"

Od prilike do prilike posveča tudi veliki nemški dnevnik »Frankfurter Zeitung« svojo pozornost razmeram na jugu. Pravkar je objavil članek svojega dunajskega dopisnika o vtisih, ki jih doživi popotnik, ako se v današnjih razmerah popelje z Dunaja proti Zagrebu. V uvodu pravi pisec, da se vozni red od nekdaj ni skoraj prav nič spremenil in da vožnja čez Semmering tudi še danes nudi polno užitkov, čeprav »moderni« ljudje potujejo največ z letalom. Potem prehaja popotnik na spodnještajerska tla.

— V Špilju, nekdanji nemški carinski postaji, pregledujejo zdaj samo še propustnice. »Zdaj se nam približa pokrajina, kjer smo bili postavljeni v fronto.« Stotnik planinskih lovcev se je bil v Gradcu priključil svoji ženi in poldoraslemu sinu. »Tam ob tisti hiši smo stali onega jutra. Iz onega bunkerja smo bili prvič obstreljevani. Ali vidite bunker? Tam gori, kjer je tako črno ob gozdnem robu. Ni dolgo trajalo. — Toda eden izmed mojih soldatov je padel.« pristavi stotnik po kratkem premoru. Zunaj je vroč popoldan. Murčki godejo, volovi vlečejo plug na pobočju, otroci pozdravljajo vlak, — globoka tišina vlada, kakor da ni bila nikoli prerušena. Samo tam gori ob gozdnem robu 50 metrov od železnice, je tista črna točka in spodaj v kupeju se spominjajo popotniki moža v rjavi suknji, ki je padel tam gori, kjer zdaj tako spokojno sije sonce.

— Spodnje Štajersko je dežela vinskih goric, koruznih polj, sočnih travnikov, drzno oblikovanih gozdnatih pogorij. Človeku se zdi, da je tu vse prepojeno z vedrino, z opojno domačo radostjo vina. Tako celo tudi kolodvori. Podobni so zračnim galerijam, zgrajeni so kakor zdravilišče dvorane, porasli so z divjo trto, cvetlični lonci vise med železnimi stebri. Od Drave drži pot proti Savi: Maribor, Pragersko, Celje, Rimske Toplice, Zidani most in potem — vzdolž lepe urne Save — Brežice. Kolodvori imajo nove napise in postajenačelniki nove, svetlo rdeče čepice.

— Dobova je zdaj carinska postaja. Leži 20 km pred Zagrebom. Tu je majhen kolodvor in nedaleč od tod kmečka vas. Okoli in okoli je morje turščice, ki lahno šumi v večernem vetru. V ozadju leži poslednje spodnještajersko gričevje, na levi spodaj je temnozeleno gozdnato pogorje, pod katerim počiva Zagreb. Vožnja gre dalje čez Sotlo, ki je od davnine mejna reka. Zdaj hiti vlak po hrvatskih tleh. Neki bolgarski študent pravi: »Najbrž si ne morete predstavljati, s kako drugačnimi očmi zdaj gledam tod. Nam Bolgarom je bilo skoraj telesno neprijetno voziti se skozi Jugoslavijo«. . — Pisec pripominja k temu, da je res težko pojmovati, kako daleč gredó na jugovzhodu politična prepričanja v čisto osebne zadeve. Politično sovraštvo, pravi člankar, je sovraštvo moža nasproti možu, je zakoreninjeno in ga je težko izpremeniti. Toda tudi z ljubeznijo ni drugače. Pisec zaključuje z najprijetnejšimi vtisi iz Zagreba.

Mali vagabundi — kanibali

V dopisu z madžarskega odseka vzhodne fronte piše tržaški »Piccolo« v svoji nedeljski številki pod zgornjim naslovom:

— Tu in tam v kakšni vasi, ki jo zavzamejo prodirajoče čete in ki je bila poprej videti povsem izumrla, naenkrat najmanj pričakovano, najbolestnejše znamenje življenja: majhni tropi izstradanih, na pol podivjanih dečkov. Zapuščeni otroci, ena izmed najhujših socialnih nadlog boljševiške Rusije, begajo ko potepeni psi ali ko volkovi od vasi do vasi, nažrti od tuberkuloze, ne več sposobni, da bi ločili dobro od zla. Vsak izmed njih odgovarja na zastavljena vprašanja z apatijo primitivca in z nezaupanjem, ki se ga je navadil v strahu pred vsem, saj se ni naučil drugega ko krasti, da si poteši glad, in bežati, ko je izvršil tatvino.

Sovjetski sistem je ustvaril otroke-kanibale, kakor je baje na lastne oči opazoval neki madžarski kolega. V resnici se je pred nekaj leti ne daleč od Kijeva tolpa teh na pol gozdnih otrok polastila dveh dojenčkov. Ubili so ju in pojedli. Glad jih je prignal do zločina in ljudožrstva. So to bitja, ki nimajo razen zunanjosti ničesar človeškega na sebi. Dogodek je takrat kljub strogi sovjetski cenzuri prišel v javnost in oblastva so si prizadevala, da stvar kako popravijo. Rezultat je bil naslednji: objavljena je bila statistika, ki naj bi pokazala, da število brezprizornih pada. Glad in bolezni so v resnici polagoma zatrli to strahotno nadlego.

Dr. Just Bačar †

Prejeli smo žalostno vest iz Maribora, da je v tamkajšnji bolnišnici za večno zatisnil oči zdravnik dr. Just Bačar. Pokojni je bil znana osebnost na Goriškem in Štajerskem, kamor se je preselil 1929. leta. Bil je po rodu z Goriškega. Na Štajerskem se je nastanil izprva v Št. Ilju in nato v Slivnici pri Mariboru. Izvrševal je zdravniško službo in marsikateri revež je bil deležen njegove zdravniške, kakor tudi gmotne pomoči. V Gorici je sodeloval pri knjižni izdaji Goriške Matice, za katero je napisal vrsto poljudnih knjig o zdravilstvu, ki so postale med ljudstvom zelo popularne.

Pokojni je bil star šele 57 let in je podlegel posledicam vojne vihre. Naj počiva v miru! Svojcem naše sožalje! — **juko.**

Zdrava in bolna moka

Pošteni, pravični odmeri in strogemu nadzorstvu, ki ju izvajajo oblastva v razdeljevanju živil, gre zasluga, da smo še zmerom dodobra založeni s kruhom in da se tudi nad kakovostjo moke nimamo kaj pritoževati. A če se spominjamo razmer, kakršne smo v prejšnji svetovni vojni preživljali pod avstroogrsko upravo, nam bo jasno, da se v času, kadar so količine posameznih živil strogo odmerjene, rade pojavljajo vsakovrstne ponaredbe in sleparske mešanice, ki po svoji vrednosti zaostajajo za pravim blagom, a jih razni špekulanti skušajo po visokih nelegalnih cenah spraviti v promet. Proizvajalci in prodajalci moke so se v takih razmerah od nekdaj zatekali k vsem mogočim pripomočkom. Mešali so cenejšo rženo med pšenično moko, dodajali so ji ječmenove, ovsene, koruzne, bobove, fižolove, grahove, krompirjeve moke, a pogostokrat so moki dodajali tudi razne umetne kemične snovi. Večkrat so ljudje naleteli na znatne drobce žagovine v kruhu in na podobne reči. Oblastva imajo seveda dovolj znanstvenih sredstev na razpolago, da tudi najmanjšo količino tuje primesi takoj ugotove.

Eno prvih načel, ki veljajo za vsakega mlinarja in trgovca, je, da mora biti moka zdrava. Mnoge napake, ki jih včasih moka pokaže, pa so takšne, da zanje niti mlinarja niti trgovca ne moremo klicati na odgovor, ker izvirajo iz žita samega. Najpogostejša napaka, ki kvari žito, je plesen. Slabo spravljeno žito nosi v sebi bolezenske kali, ki preidejo z njega na moko. Izvrše se v njem spremembe, ki mu vrednejše sestavine odtegnejo, slabše pa mu pomnože. Plesen lahko zavzame zelo različen obseg, tako da uniči od 3 do 45 % dobrih sestavin v žitu. Včasih se tako razpase, da žito sploh ni več za mletev. Če ni tako huda, je žito sicer še uporabno za moko, kruh iz nje pa bo neprijetnega, kiselkasto-grenkega okusa, zadehlega vonja in ne bo imel tolikšne hranljive vrednosti kakor iz zdrave. — Med najpogostejše bolezni moke pa spada okužitev z bakterijami in bacili. O tem, kako bakterije pridejo v moko, si znanost še ni povsem na jasnem, ugotovljeno pa je, da nestrokovno urejena, zlasti vlažna in pretopla shramba žita in moke okužitev pospešuje. To so izpričali tudi znanstveni poizkusi. Od določene količine zdrave ržene moke, ki je vsebovala 10 % vode, so vzeli vzorce in jim dodali vode, tako da je vlažnost narasla na 20, 25 in 30 %. Vzorce so nato inficirali z znanim krompirjevim bacilom in jih delj časa pustili pri 10, odnosno 18 stopinjah toplote. Izkazalo se je, da je bilo v vzorcu, ki so ga hranili pri 18 stopinjah toplote, število bacilov neskončno, medtem ko se je to število pri 10 stopinjah gibalo od 13.000 do 34.000 na gram. Zlasti moka iz žita Rusije in podunavskih dežel, ki ga pogostokrat manj skrbno čistijo, ki je na prevozu izpostavljeno raznim atmosferičnim vplivom in se pogostokrat zmoči, je zelo dostopna za okužitev.

Znana bolezen kruha, ko se od grižljaja vlečejo nekakšne nitke — pojav je pogost zlasti v vročih poletnih mesecih — izvira iz okužitve po bakterijah. Bakterij so krive tudi tako imenovane »krvavitve« moke in peciva: to so rdeče pičice, ki izredno naglo naraščajo v velike, krvavim podobne madeže. Tega obolenja je kriv bacil, ki povzroča podobne bolestne pojave tudi v mleku, vinu in pivu.

SPORT

Burna bo ta odločitev

Ljubljana in Hermes nastopita jutri v drugi finalni tekmi za pokal SNZ

Na praznik šiške, na Komarjevo nedeljo, se bo na Hermesovem stadionu odločilo, kdo bo dobil v roke pokal, ki ga je razpisala naša nogometna zveza. Ljubljana in Hermes sta postala v tem tekmovanju finalista, odigrala sta tudi že prvo finalno tekmo, ki jo je prva tesno odločila v svojo korist. Hermežani so prav za prav nekoliko užaljeni, da jim že prejšnjo nedeljo ni uspelo zagosti Ljubljani. Žoga je pač okrogla in če se je drži smola, gotovo ne gre tako kakor bi človek rad. Zato bodo pa jutri imeli lepo priliko, da pokažejo, da res niso tako revni v nogometu kakor nekateri mislijo. Upajo tudi, da bodo lahko nastopili kompletni, kar v prvi tekmi niso mogli. Pa še na svojem lepem stadionu bodo igrali in Ljubljana bo morala krepkeje napeti moči, če bo hotela oditi neporažena. Vsekakor bo ta odločitev bolj burna kakor je bila pred tednom dni.

Sportni dogodki so zadnje čase tako skromni, da res menda ne bo nikomur žal, če bo v nedeljo prišel v šiško pogledat to končno borbo in navijat za onega, ki mu je bolj pri srcu. Saj se naši nogometaši v teh časih samo še s takimi prireditvami drže na površju in zaslužijo zato čim večji obisk. Vstopnina bo malenkostna, sportnega užitka pa se obeta obilna mera.

Za prvenstvo pokrajine v skokih

Zanimiva — samo skakalna — prireditev v kopališču Ilirije, jutri ob 17. v lepem vremenu

Kot smo opozorili že včeraj, bo jutri v kopališču SK Ilirije prvenstveno tekmovanje v skokih v vodo v izvedbi plavalne sekcije SK Ilirije. Tekmovanje se bo pričelo ob 17; vstopnina je določena za stojišča L. 2.—, za sedeže L. 4.—.

Ta prireditev bo svojevrstna prav zaradi tega, ker bo samo skakalna. Tekmovalci bodo izvajali predpisani olimpijski spored z deske in stolpa. Doslej so bili skoki pri nas vezani s plavalnimi prireditvami, to pot pa so skakalci pod vodstvom Branka Ziherla dosegli takšno višino, da lahko izvedejo svojo samostojno prireditev. Trener Ziherl je prvi pri nas uvedel skakanje s stolpa v skupinah po dva in tri, način skakanja, ki je za opazovalca še prav posebno zanimiv, za tekmovalce pa izredno težak.

Seveda bo to tekmovanje izvedeno samo ob lepem vremenu; če bi jutri popoldne deževalo, bodo skakalci nastopili nekaj dni kasneje.

Sem in tja po terenih

Predsednik italijanske nogometne zveze, general Vaccaro, je odredil, da se bo letošnje nogometno prvenstvo v vseh treh nacionalnih divizijah (v serijah A, B in C) začelo nepreklicno v nedeljo, 12. oktobra. Obenem je odločil, da se bo zvezni svet zveze sestal dne 10. septembra v Rimu, vsekakor zaradi tega, da bo določil vrstni red tekmovanja.

Te dni smo zasledili prve vesti iz Maribora o zopetnem oživljenju sportnega udejstvovanja mariborskih železničarjev. Uslužbenci nemških državnih železnic v Mariboru so se združili v posebno društvo, ki bo sodelovalo v sportnem življenju podravskega mesta. že to nedeljo bo novo sestavljena nogometna enajstorica železničarjev nastopila v prijateljski tekmi proti stanovskim tovarišem iz Gradca. Tekma bo na stadionu državnih železnic v Mariboru.

PLAVALNIH ...

Meddržavni plavalni dvoboj med Švedsko in Madžarsko v Linlöpingu je štel samo dve točki za meddržavno konkurenco, od katerih je po ena odpadla na vsako državo. Švedi so namreč zmagali v stafeti na 4krat 200 m prosto po dramatični borbi z 9:27.6 tik pred Madžari, ki so potrebovali za progo 9:28.5. V tekmi v waterpolu pa je zmagalo madžarsko moštvo visoko z 8:1. Manj srečni so bili madžarski plavalci v ostalih točkah. Edino zmago jim je priboril Kovacs na 100 m hrbtno z 1:14.3 pred Ohlssonom, ki je pred tem dobil tekmovanje na 100 m prosto z 1:00.1 pred svojim rojakom Borgom (1:01.8) ter Madžaroma Elemerijem (1:02.6) in Tatosom (1:03.4). Z napetostjo pričakovano borbo na 400 m prosto je odločil Borg s časom 4:59.2 proti Tatosu, ki je plaval 5:05.1, zase z veliko premočjo tudi pred ostalima dvema tekmecema Grofom (5:10.6) in Vörösom (5:11.8). Šved Rothmann je bil dvakrat najboljši v prsnih točkah in je prispel na 200 m prvi v času 2:42.6 in na 400 m v času 6:04.

Prav dobre rezultate javljajo še o danski plavalki Ove Petersenovi, ki je zmagala v dveh disciplinah, in sicer na 100 m prosto v odličnem času 1:06.6 kakor tudi na 100 m prosto z 1:14.6, v katerih je obakrat za 50 cm pustila za seboj svojo ogorčeno nasprotnico Karin Harup.

Svetovna rekorderka Ragnhild Hveger se je pred kratkim na progi 400 m prosto spustila v boj z moško stafeto na enaki progi. V kako odlični formi je zdaj Hvegerjeva, kaže izid tega srečanja, ki se je z veliko premočjo končalo zanjo. Medtem ko je ona preplavala progo v 5:11.8, so vsi štirje plavalci iz stafete potrebovali zanjo 5:17.7.

TENIŠKI ...

Mednarodni teniški turnir na Slovaškem, ki so se ga udeležili tudi Hrvati, je prinesel gostom nekatere lepe zmage. Tako je Mitić zmagal nad svojim rojakom Branovićem s 6:1, 6:0, 6:3. Popolnoma hrvatska zadeva je postal tudi finale v mešanem doublu, kjer sta Kovačeva in Mitić postala zmagovalca nad Florianovo in Pallado s 3:6, 6:3, 8:6. Hrvatski prvak Punčec je med potjo zbolel in se je moral vrniti v Zagreb. Za prihodnje dni je sklenjen še meddržavni dvoboj med Hrvatsko in Slovaško, kjer bodo hrvatske barve zastopali Mitić, Branović, Pallada in Strock.

ATLETSKIH ...

Madžarski atleti so na svojem prvenstvu v Budimpešti postavili nekaj odličnih rezultatov. Tako je zmagal v teku na 100 m Csanyi z 10.6, Vermes v skoku v daljino s 7.07 in Zsuffka v skoku s palico z natančno 4 metri. Dalje so bili dobri Szilagyi na 5000 m s 14:39.4, Hersany na 800 m z 1:54.8, Hidas na 110 m z zaprekami s 15 sekundami in Varszegy v metu kopja s 66.24 metra.

V okolici Kodanja so nedavno izvedli hojo na 40 km, katere so se udeležili vsi najboljši danski specialisti v tej disciplini. Zmagal je Vigo Ingvorsen v odličnem času 3:41.30, s čimer je obenem popravil stari rekord, ki je znašal 3:42.37.

Ta je pa nedosegljiva!

Ragnhild Hveger doseže še tri svetovne rekorde

Ni še dolgo tega, kar smo na tem mestu zapisali dolgo vrsto svetovnih rekordov, ki jih je dosegla in jih še zmerom brani slavna danska plavalka Ragenhild Hveger, ki je prav letošnjo sezono še v posebno odlični formi. Prav pred kratkim je v Kodanju dodala dosedanji seriji rekordov še tri nove v prostem plavanju in tako gotovo dosegla rekord rekordov, saj je zabeležila 42 najboljših znamk v plavanju na svetu. Pri sedanjih treh rekordih gre za izboljšanje rezultatov, ki jih je vse tri v prejšnjih časih dosegla sama. Na progi 1.500 m je stari rekord popravila kar za 48.7 sekunde od 21:45.7 na 20:57, na poti do tega rekorda pa sta padla še dva, in sicer na 880 yardov s časom 11:08.7 (prej 11:16.1), in na 1.000 m s časom 13:54.4 (prej 14:09.2). V tej plavalni točki, ki je prinesla Hvegerjevi tri nove rekorde, je kazala plavalka nekako na polovici proge napade lahke slabosti in je že hotela odnehati, vendar je v zadnjem hipu stisnila zobe, vzdržala in dosegla kot krono svojega uspeha še ta svetovni rekord na 1500 m.

Splošno pravilo je tako, da svetovnih rekordov večinoma ne popravljajo odnosno niti ne dosegajo oni, ki so jih nekoč dosegli. Redke so izjeme v tem pogledu in ena izmed teh je ta nedosegljiva danska mojstrica v vodi. Celih 5 let izboljšuje ta plavalka svoje najboljše izide zmerom z novimi in boljšimi. 15 let stara je v februarju leta 1936. dosegla svoj prvi svetovni rekord in prav nobenega znaka ni nikjer, da bi morda še ne presenetila sportnega sveta z novimi in novimi. O Božiču bo Hvegerjeva dosegla 21 let in kajpa še dolgo nihče ne misli, da bi morala zaključiti svojo sportno kariero. Posebno rada bi ta rekorderka prišla tudi do kakšnih olimpijskih zmag, ker tega zmagoslavja dozdaj še ni bila deležna. Pri zadnji olimpiadi je bila še premlada, na 400 m prosto pa je morala prepustiti prvo mesto Holandčanki Mastenbroek. Toda zdaj je težko onemu, ki čaka na prihodnjo olimpiado ...

* * *

Nov svetovni rekord v stafeti na 4 × 800 m je dosegla nemška reprezentančna stafeta v postavi Seybert, Grau, Kaindl in Harbig s časom 7:30.3. Z njim je izboljšala dosedanjo svetovno znamko v tej stafeti, ki jo je branila Amerika, za 5.5 sekunde. Ta uspeh je bil dosežen na nedavni sportni prireditvi v Braunschweigu brez enega najboljših tekačev za to progo (Giessera).

Sportni dan. V soboto in nedeljo bo v Novem mestu sportni dan, na katerem bodo nastopili nogometaši, plavalci in lahkoatleti. Dopoldne se bodo vršile na Krki plavalne tekme in štafetni tek skozi mesto, popoldne v soboto in v nedeljo popoldne pa na Stadionu v Kandiji nogometno pokalno prvenstvo Dolenjske, za katerega je darovala tukajšnja mestna občina krasen pokal.

Franc Stropnik †. Prejeli smo vest, da je po kratki bolezni preminil znani lahkoatletski sportni delavec Franc Stropnik, uradnik Hranilnice Ljubljanske pokrajine. Lahkoatletski sport in posebej še SK Ilirija zgubita z njim vrlega, zelo delavnega člana in odbornika. Več let je deloval v vodstvu Slovenske lahkoatletske zveze, v upravnem odboru SK Ilirije in v načelstvu lahkoatletske sekcije SK Ilirije. Povsod si je pridobil prijateljev. Sportni in klubski tovariši, posebno oni v lahkoatletski sekciji SK Ilirije, ga bodo zelo pogrešali in mu ohranili globoko spoštovanje in najlepši spomin. — Pogreb bo danes, v soboto, ob 17.30 z žal. SK Ilirija vabi članstvo, da spremi prezgodaj umrlega zaslužnega tovariša na zadnji poti.

Zbor slovenskih lahkoatletskih sodnikov. Pozivam gg. sodnike, da se polnoštevilno udeleže pogreba umrlega tovariša Stropnika Franca, ki bo danes, v soboto, ob 17.30 z žal. — Predsednik.

Tovariši lahkoatleti! Vabimo vse lahkoatlete in ostale sodelavce v lahkoatletskem sportu, da se udeležijo pogreba pok. Ivana Stropnika v čim večjem številu. — Slovenska lahkoatletska zveza.

S. K. Grafika. Vsi igralci I. moštva morajo biti v nedeljo pol ure pred predtekmo na igrišču Hermesa. Vsi in točno! Odbor.

POGOVOR V ZAKONU

Žena: »Pomisli, naša nova služkinja si je zgovorila kar dva prosta večera na teden. Kaj pa ti praviš k temu?«

Mož: »Kaj naj rečem? Jaz bi bil rad na njenem mestu.«

STARA ZGODBA

— Tako, tako, prijatelj Zgaga, včeraj si slavil svoj rojstni dan, danes si pa na smrt bolan.

— O mili Bog, seveda sem bolan, ko so pa moji prijatelji venomer dvigali čaše na moje zdravje.

Obnovite naročnino!

Lastna kri zdravi kap

Zdravljenje z lastno krvjo je nenavadno dejstvo. Nikakor ne moremo razumeti, da postane tista kri, ki se nam pretaka skozi žile, šele tedaj lečilo, ko jo odvzamemo telesu in jo vbrizgamo takoj spet vanj na drugem mestu. Drugič pa vemo, da spremljajo takšne obravnave nešteti uspehi, ne vemo pa natančno, na čem ti uspehi temeljijo. Domnevamo le, da povzroča vbrizg lastne krvi močan, splošen dražljaj na telo, ki ojačuje njegove obrambne sile. Pa naj si bo, kakor hoče, poglejmo rajši, kaj je znanost v tem področju dosegla v zadnjem času.

Bolezni in bolezenskih motenj, ki jih ozdravi lastna kri, je že nešteto. Dr. Kühn, ki deluje kot zdravnik v znanem nemškem jodnem kopališču Tölzu, pa je pred kratkim poročal o uspehih, ki jih je dosegel s to metodo v zvezi s kapjo. Med bolniki, ki obiskujejo to kopališče, je z ozirom na posebni značaj tega zdravilišča naravno tudi mnogo takšnih, ki imajo za seboj napade kapi ali pa kažejo nagnjenost do nje. Dr. Kühn je na podlagi izkušenj, ki so jih imeli drugi zdravniki, obravnaval veliko število takšnih pacientov, nekoliko stotin, z njihovo lastno krvjo. Ta metoda mu nikakor ni nadomeščala drugih zdravilnih načinov, temveč mu je bila le dodatna pomoč. Izkazala pa se je za zelo izdatno.

Nemški zdravnik razlikuje štiri vrste takšnih bolnikov. Prva obsega paciente, ki imajo napad kapi že za seboj, pa pričakujejo zavoljo močnega pritiska v možganih vsak trenutek novega. Tu je obravnava z lastno krvjo nevarnosti potisnila nazaj. Ta uspeh v primerih, ki so že zelo napredovali, je presenetil marsikakšnega strokovnjaka. Posledice prvega napada kapi, n. pr. enostranski mrtvoudi, slabost mišičja, drgetanje udov itd., so se izboljšale. Posebno pozornost je zbudilo to v zvezi z nekim bolnikom, ki je v starosti preko šestdeset let doživel poleg kapi še avtomobilsko nesrečo s pretresom možganov, si polomil rebra in odnesel še druge poškodbe.

Druga skupina bolnikov je tista, ki jim je z lastno krvjo mogoče pomagati ob začetku napada kapi. Njih število je iz razumljivih razlogov manjše, toda uspeh se je vseeno pokazal. V tretjo skupino šteje dr. Kühn bolnike, ki kažejo razločne organske motnje: omedlevice, enostransko drgetanje udov, abnormalne občutke mraza in vročine, motnje vida in podobno, v četrto skupino pa spadajo lažje motnje: lahke omedlevice, šumenje v ušesih, pozabljivost, tope bolečine v glavi in čelu.

Bolniki vseh teh skupin so sami občutili izboljšavo svojega stanja, nevarnost kapi se je s krvno obravnavo zmanjšala na minimum. Sevela je šel del uspeha na račun učinkovitosti jodovega vrelca, toda splošnega učinka obravnave ni bilo mogoče spregledati.

V našem telesu se tedaj pretaka zdravilo, ki ne učinkuje kot takšno že od vsega početka in samo po sebi, pa čeprav nam je znano, da vsebuje močne obrambne sile proti vsakovrstnim boleznim. Šele tedaj, ko ga zdravnik s cevko nekaj odvzame telesu, mu doda določeno snov, ki preprečuje sesirjenje, in ga nato spet vbrizgne v kakšno mišico, se spremeni v čudovit lek. To je vsekako zelo čudno in obenem tolažljivo.

Dnjepropetrovsk

Nemško vrhovno poveljstvo je te dni s kratkim posebnim poročilom javilo, da so Nemci zavzeli Dnjepropetrovsk, nekdanji Jekaterinoslav.

Ker so v industrijskih napravah in v nekem perifernem predelu ob bregu Dnjepra in na jugu mesta boljševiki imeli še nekatera oporišča, je nemško vrhovno poveljstvo, kakor piše berlinski poročevalec »Il Regime Fascista« Guido Tonella, nekaj časa zadrževalo to vest, ko jo je pa končno objavilo, je imela absolutno vrednost: ves sovražni napor v mestu, kakor v njegovi okolici je bil zlomljen. Celotni zgornji del dnjeprskega loka od Dnjeproserščinska do Dnjepropetrovska je danes trdno v nemških rokah. Pomen te obkoljevalne akcije se nam pokaže v še jasnejši obliki, če pomislimo, da so sovjeti s tem mestom izgubili svoje zadnje mostišče na desnem bregu Dnjepra.

Dnjepropetrovsk, ki leži na skrajnem vzhodnem delu dnjeprskega loka in ki predstavlja danes skrajno vzhodno točko nemškega prodora v Rusijo (leži točno na 35. poldnevniku), je cestno in železniško središče z izrednim pomenom za vse nadaljnje nemške operativne načrte onkraj Dnjepra, in sicer bodisi proti kotlini Doneca, bodisi proti pristanišču Rostovu. Po sovjetskem štetju iz l. 1939. šteje 500.660 prebivalcev, je z demografskega stališča na enajstem mestu med ruskimi velemesti, obenem pa tudi največje med velikimi industrijskimi središči na tej in na oni strani dnjeprskega loka. Je glavno mesto istoimenske province, ki obsega 62.200 štirijaških kilometrov in šteje 3,479.000 prebivalcev. S Krivim Rogom ter Zaporogom predstavlja enega izmed vrhov slovitega dnjeprskega industrijskega trikotnika, ki obsega zlasti tovarne težke industrije, letalske delavnice, tovarne za motorje, aluminij itd., razen tega pa ogromne naprave za pridobivanje električnega toka. Boljševiki se ponašajo, da so petdeset največjih tovarn v tem mestu spremenili v kup razvalin, o tem pa bodo zadnjo besedo spregovorili nemški tehniki. Zmago pri Dnjepropetrovsku so dosegli brzi oddelki, ki jim je poveljeval general von Kleist.

Rimski mostovi

Šestnajst mostov veže v rimskem območju oba bregova Tibere. Ob njih prebivalstvo pozablja, da je bila reka v prejšnjih stoletjih naravni branik ali mestna meja proti severu in zapadu. V starem mestu so obdržali nekateri mostovi, ki so jih bili preuredili renesančni papeži, svoje položaje iz starega veka in so si ohranili celo svoja starorimska imena. Hitra porast mesta po zedinjenju pa je zahtevala novih prehodov, ki so dobili imena po kraljih in kraljicah Savojske hiše, po Cavourju, Mazziniju in Garibaldiju. Mel temi modernimi zgradbami je ob velikem tiberskem kolenu med Svetim Petrom in Janikulom edini železni viseči most imel skromno vlogo za promet pešcev. Pred kratkim so ga podrli in z njim ni izginila samo nelepa zgradba, temveč tudi kuriozum mostnine, ki so jo pobirali na njem do njegovih zadnjih dni, tako da so ga uporabljale le redke osebe, ki se jim je mudilo. Malo višje se bočijo preko reke že loki širokega nadomestnega mostu, tretjega, ki ga je dal zgraditi fašistični režim. Predstavlja neposredno zvezo med korzom Viktorja Emanuela in predorom Janikula do postaje Svetega Petra in s tem zvezo z enim najhitreje rastočih mestnih predelov onkraj Tibere.

Medtem ko imajo torej v starem mestnem delu najmanj na vsakih pet sto metrov udoben prehod čez reko, bi bilo treba novim četrtim na severu in jugu ustvariti več zveze z mestnim središčem. V načrtu je tu sedem mostov, eden med njimi, most Vojvode iz Aoste nasproti Mussolinijevemu foru je že dokončan. Ta most je reprezentativna arhitektonska zgradba, drugi bodo le prometne poti, kakor most Svetega Pavla pod Tiberskim pristaniščem, ki bo imel obliko sklopnega mostu, in oba mosta ob Magliani, ki bosta isto tako dovoljevala ladijsko plovbo in opravljala zvezo s prostorom svetovne razstave. Število in smer novih prehodov čez Tibero nakazujeta bolj nego često spreminjajoči se zazidavni načrti zunanjih predelov, v katero smer in v kakšnem obsegu se bo razvijalo milijonsko mesto v bližnji bodočnosti.

Nabiranje sadja

Za nabiranje sadja nam ne zadostuje samo košara, temveč potrebujemo tudi nabiralni kavelj, s katerim lahko udobno dosežemo sadove, ki visijo predaleč ali previsoko. Biti mora zato na primerno dolgem drogu. Napačno je plezati v drevesne krošnje, ker s tem lahko poškodujemo rastlino, ne glede na nevarnost, ki preti nam samim. Samo z lestve in s pomočjo nabirača na dolgem drogu z mrežo, v katero pada sadje, bi morali opravljati nabiralno delo. Nad mrežo je pritrjen obroč iz močne žice, ki sadje zagrabi.

Notranje ravnotežje

Med znanstvenimi poskusi, ki so šli za tem, da bi se ugotovilo središče ravnotežja v človeškem telesu, so dognali, da se more to središče stalno menjavati. Poskusne osebe so polagali na deske, ki so bile naslonjene na dve izredno točni tehtnici. V tej legi in ne da bi sodelovali zunanji vplivi, se je težišče stalno spreminjalo, in to na prav čuden način. Eksperimentator je na poskusne osebe naslavljal n. pr. težja ali lažja vprašanja, ki so povzročala večji ali manjši dotok krvi v možgane. To je bilo mogoče jasno razbrati na kazalnikih tehtnic. V odmorih med vprašanji se je kri vračala sama od sebe v normalne tire in tehtnici sta točno beležili te povratke, Stalnega središča težnosti niso mogli ugotoviti, ker se je neprestano premeščalo, pa čeprav v neznatni meri.

Obnovite naročnino!

Fronte di Sollum — Na fronti pri Sollumu

un gruppo di prigionieri britannici — skupina britskih ujetnikov

Mitragliere di un bombardiere italiano — Strojničar italijanskega bombnika

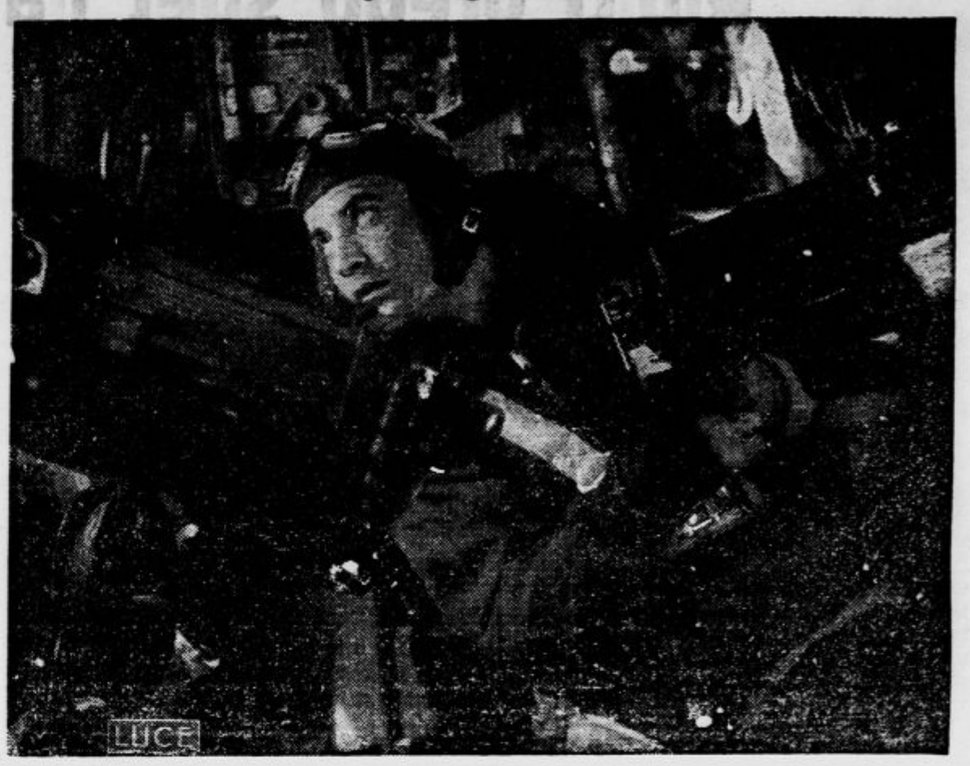

in volo di guerra — na vojnem poletu

Škodljivi hrčki

V srednjenemškem prostoru je mnogo žitnih polj, mnogo pa je tudi nadležnih hrčkov. Letos so postali zavoljo svoje številnosti še posebna nadloga in zato so podvzele oblasti energične ukrepe, da jih zatrejo. Mnoge občine so razpisale posebne nagrade. Lov, ki se je razvil nato, je imel prave rekordne uspehe. V občini Frose v Harzu so lovci na hrčke ujeli preko 7000 živali, v Gierlslebnu pa doslej celo preko 8500. Pri tem so v posameznih gnezdih ugotovili dvanajst do osemnajst mladičev.

Velik je bil tudi plen žita in graha v podzemeljskih skladiščih, kajti marljiv hrček si za zimo pripravi pogosto 20 do 30 kg zaloge. Lovci so imeli z nagradami in z nabranimi zalogami izdaten dohodek, poleg tega pa so dobili lepe izkupičke tudi za kože ujetih živali.

Grafologija in zakon

Amerika je prepolna vsakovrstnih prečudnih stvari, a ta, ki jo sporočajo iz Bostona, spada že med rekorde čudnosti.

Tamkajšnja občinska uprava si je namreč izmislila, da je uredila za zaročence, ki se prijavljajo za poroko, poseben grafološki urad. Mestni grafologi pregledujejo pisavo zaročencev in jim na tej podlagi svetujejo ali odsvetujejo zakon. Višek vsega pa je to, da jemljejo dvojice te brezplačne nasvete resno in da se je zavoljo njih razdrla že marsikakšna zaroka.

Iz Sant' Antonia v Teksasu pa poročajo, da so tam prekosili dosedanji rekord v — pljuvanju na daljavo. Zmagovalec je pljunil 9 m 39 cm daleč. Po pisanju ameriških listov je ta vrsta »sporta« v Zedinjenih državah zelo razširjena in šteje celo 14 — društev.

Žalostni konec dveh „umotvorov“

Na neki javni dražbi umetnin v Parizu so prodali pred dnevi med drugim dve sliki na kartonu, ki so ju cenili skupaj na 180 frankov. Lahko si mislimo radost njiju novega lastnika, ko so strokovnjaki ugotovili, da gre za dve deli slavnega slikarja Mauricea Utrilla in da sta vredni sto tisoč in več lir. Srečni mož je postal junak dneva, listi so objavljali intervjuve ž njim ter priobčevali slike, kako stoji poleg obeh umetnin. A baš ta slava mu je postala nazadnje usodna. Na poziv vdove po Utrillu je namreč najboljši veščak za dela tega slikarja v Franciji preiskal sliki in ugotovil jasno in nedvoumno, da gre za dve navadni ponaredbi. Njiju kupec ju je potem, ko se je prepričal, da je res tako, vrgel v ogenj.

Sobne rastline

Sobne rastline je treba pogosto očistiti prahu, ki se nabere na njih površinah. Navadno oprhanje običajno ne zadostuje, temveč je treba list za listom obrisati z mehko vato. Priporočljivo je tudi, da postavimo rastline od časa do časa na dež, ki jih najbolje opere.

Manjše luknje v vedrih in škropilnicah zamašimo poceni in hitro s pečatnim voskom.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Gospa Korenčkova je dejala z ljutim glasom: »Zakaj ste si drznili poljubiti mojo hčer?«

»Ker vas še nisem poznal!« je odvrnil mladi mož prestrašeno.

Neki možak se opoteka ponoči po cesti. Vpraša gospoda, ki ga sreča, koliko je ura.

Ta mu primaže eno in reče: »Ena!«

Oni se opoteka naprej in pravi: »Sreča, da nisem vprašal eno uro prej!«

*

»Bil je prekrasen jahalni izlet. Čez ovire sem naravnost letel.«

»Tako? In konj?«

*

Tonček je bil v kinematografu. Pred njim je sedela dama s klobukom, visokim kakor stolp. Preko platna je šel pogreb. Tonček je damo potrepljal po rami in zašepetal: »Oprostite, milostiva, ali ne bi vsaj sedaj sneli klobuka?«

A N E K D O T A

V zdraviliškem domu v Karlovih Varih so igrali nekoč Haydnovo Poslovilno simfonijo. V zadnjem stavku mora vsak godbenik, ko odigra svoj part, vstati in zapustiti orkestrski prostor. Ko je to videl praški komik L., ki ni vedel za to reč, je dejal svojemu znancu: »Da, da — karlovarska voda!«

VSAK DAN ENA

Paša se vozi z motornim kolesom.

Kulturni pregled

Izbiranje učencev za srednjo šolo

Zopet se začenjajo odpirati vrata srednjih šol. Srednja šola je pred kulturno zavestjo slehernega naroda eno izmed občutljivih vprašanj njegovega intelektualnega življenja. Danes ni več mogoče reči, da bi imela inteligenčna plast, ki praviloma teče skozi sita srednješolskih učilnic, izključno vodstvo naroda, kakor je verovalo individualistično in intelektualistično 19. stoletje. Problem izobrazbe in izobraženstva je dobil v novejšem času drugačen značaj. Vzlic temu je za kulturno politiko slehernega naroda še vedno važno vprašanje njegovih srednjih šol in sposobnosti njihovih učencev.

Znani slovenski pedagog in filozof, univ. profesor dr. K. Ozvald je v najnovejšem »Pedagoškem zborniku« Slovenske šolske matice posvetil daljšo razpravo (predavanje) izbiranju izredno nadarjenih učencev. V zvezi s problemi o socialnem vzpenjanju mladega naraščaja se pisec posebej bavi s srednješolskim dijaštvom. V zaglavju: »Kdo je sposoben za srednjo šolo?« piše prof. dr. Ozvald med drugim:

— Ves semkaj spadajoči kompleks najresnejših problemov, ki ne zadevajo le srednješolskih poedincev, ampak tudi človeško skupnost, je obširno, lahko bi rekel izčrpno, in pa temeljito prerešetal švicarski pedagog Max Zollinger v tudi zunanje lepi knjigi »Hochschulreife. Bestimmung und Verantwortlichkeit schweizerischer Gymnasien« (1939). Avtor zasluži, da mu kaj bolj prisluhnemo, ker nimamo pred seboj nemara le akademskega teoretika, ampak hkrati človeka, ki vsebino svojemu globoko segajočemu razpravljanju zajema naravnost iz socialnega, psihološkega, biološkega, kulturnega bitja in žitja srednje šole.

Izbiranje učencev za srednješolski študij tudi Zollinger presoja s tega vidika, da je naloga gimnazije, pripravljati za visoko šolo. Te priprave pa si ne smemo nemara misliti tako, da bi naj recimo srednješolski učitelj slovenščine v gimnaziji pripravljal bodoče slaviste, učitelj latinščine bodoče staroklasične filologe, učitelj matematike bodoče inženirje, učitelj biologije bodoče medicince itd. Ne, »vsi skupaj morajo najvišji cilj svoje stroke tako postaviti, da bo dosegljiv ne samo strokovnjakom, ampak vobče nadpovprečno nadarjenim bodočim akademikom i drugih smeri; in vsak učitelj se naj v svojem selektivnem (izbirajočem) dejstvovanju zaveda dolžnosti, da izbiraj akademike vseh študijskih strok, ne pa bodočih strokovnjakov. Zrelost za visoko šolo je obči ustroj duha, ki mladega človeka usposablja, da se morda z neznatnimi omejitvami, ki se dado izravnati, po lastni odločitvi obrne h kateremu koli študiju.«

Kulturna politika bi se glede na srednjo šolo morala najprej ustaviti pred vprašanjem, odkod se jemlje toliki naval deloma poklicanih, a še mnogo več nepoklicanih učencev, ki dušijo naše gimnazije.

Najusodnejši vzrok temu, trdi Zollinger, prihaja od tod, da absolventi visokih šol silijo sedaj v take poklice, ki za nje ni treba visokošolske izobrazbe. »Je to pravi pravcati hudičev krog: čim več mladih akademikov je brez namestitve, tem več se jih mora, če hočejo ali ne, zadovoljiti z mestom, ki je pod ravnijo njihove izobrazbe; in čim več akademikov se zadovolji s tako namestitvijo, tem gotoveje se bo prej ali slej za namestitev te vrste zahteval akademski študij; a čim češče se tudi za take poklice zahteva akademska naobrazba ali vsaj zrelostni izpit kot izkaz sposobnosti za akademski študij, tem večji bo naval v šole, ki peljejo k spričevalu zrelosti; in čim več abiturientov prihaja iz teh šol, tem večje bo tudi število srednješolcev ter s tem akademikov brez mesta in tako dalje v večnem krogotoku.«

Omenjeno pa bodi, da naj ne bi samo »študijske« šole (gimnazije, univerze) bile izbirajoče ali selektivne šole; to bi marveč morale biti tudi obvezne poklicne (obrtna, trgovska, poljedelska, gospodinjska, rudarska), se pravi take šole, kjer vajenec in vajenka dopolnjujeta ter poglabljata tiste spretnosti in zmogljivosti, ki jima jih daje praktično udejstvovanje v obratu. I te šole naj bi svoje učence točno prebirale v prid raznoterim posebnim pa različno visokim potrebam gospodarskega in socialnega življenja.

Edino veljavna legitimacija za srednješolski študij bi smela biti — nadarjenost. In sicer mora to biti nadarjenost svoje vrste, reči hočem drugačna od tiste, ki je na primer potrebna za uspešno napredovanje v trgovski akademiji, konservatorijih, strokovni šoli za ženske obrti itd. Je to prirojena dispozicija ali zasnova, ki jo fant ali dekle ima »kakor podarjeno« ter ga usposablja za plodovito, se pravi takšno sprejemanje kulturnih dobrin, da v njegovi duši »kali, kar žlahtnega je, žene zale« in da po osmih letih dozori za prestop v visoko šolo.

Zato pa mora srednja šola mnogo zahtevati. Nietzsche je imel prav, trdeč, da dobra šola bodi težka šola. Samo da ti zahtevki ne smejo biti take vrste, da bi za posamezne predmete, ki jih goji n. pr. klasična gimnazija, razen za latinščino in grščino, bilo treba posebne, specifično strokovne nadarjenosti. Jedro nadarjenosti za srednješolski študij naj bodo tiste oblike relativno samostojnega mišljenja, ki se iz njih da v danih pogojih razvijati pravo znanstveno mišljenje, in dalje sposobnost za jezikovno izražanje pa za razumevanje tega, kar učenec in učenka srečavata na raznih toriščih znanstveno podzidanega uka.

Od tod pa sledi, da mora srednja šola strogo prebirati svoje učence ne le takrat, ko se oglašajo za sprejem, ampak prav tako i sredi v živem toku svojega dela. Zollinger to strogost takole prepričevalno utemeljuje: »Kako gimnazija uspeva, v visoki meri zavisi od tega, kako izbira svoje učence. Njeni uspehi prihajajo češče, nego bi človek mislil, ne iz obrazovalnih napak, temveč iz tistih, ki so se zagrešile pri izbiranju; in nasprotno so tudi uspehi njenega obrazovalnega prizadevanja bolj zasluga izbire ko pa obrazovanja. Premalo nadarjeni ali pa drugače nadarjeni učenci, ki jih mora kaj časa vleči s seboj, in podobno komaj zadovoljujoči, ki se z muko in pa z vseh vrst odkrito ali prikrito pomočjo pretolčejo skozi šolo, so breme za uk in za učitelja, tlačijo raven dosegljivega ter s tem škodujejo svojim nadarjenim tovarišem in hkrati ugledu gimnazijske obrazbe. Kdor bi našel sredstvo, da bi jih bilo mogoče kar v začetku zavračati, bi gimnazijo osvobodil najtežjega tovora.«

V nadaljnjem se bavi prof. dr. Ozvald s psihotehničnimi poizkusi izbiranja in obširno kritizira teste za določevanje inteligentnosti — to najnovejšo »modo«, katere pristaši si domišljajo, da so našli izključno zanesljivo in veljavno sredstvo za selekcijo v srednji šoli. Prof. dr. Ozvald nastopa zoper tako, dejali bi, mehanistično pojmovanje vzgojstva in sodi, da utegnemo dobiti s testi diagnozo, ne pa prognozo učenčevega duševnega razvoja. Zmogljivosti se dajo tudi razvijati in prenekateri skrit, zakopan talent, ki bi na nižji razvojni stopnji zaradi počasnejšega razvoja gladko odpovedal v preizkušnji z inteligentnostnim testom, pokaže šele pozneje svojo moč in veljavo. Potemtakem ne kaže pretiravati z uvajanjem psihotehnike v srednješolsko izbiro. Profesor dr. Ozvald vztraja pri svojem starem nazoru, da so šolski problemi večinoma v najglobljem jedru — učiteljski problemi in pri izbiranju učencev je pravi instrument — učitelj. Pisec navaja mnenje nedavno umrlega sociologa Wernerja Sombarta, ki dvomi, da bi se poznavanje človeka bilo ob znanstveni pomoči kaj razmahnilo.

»Mar je naša diplomacija boljša nego je bila v Richelieujevem času«, je vpraševal nemški učenjak. »Ali je šolski pouk izdatnejši, odkar je vpeljano preizkušanje nadarjenosti, to je, se li naši fantje in dekleta več učijo nego prej? So li bolje vzgojeni ko prej? Ali so zakoni postali srečnejši? Se li ljudje boljše vladajo, ministri bolje izbirajo ko pa nekoč? Se kupčije vodijo točneje, vestneje, pošteneje? Mar razumemo Hamleta ali Fausta bolje, odkar se osebnost znanstveno proučuje? Staviti ta vprašanja in mnogo podobnih, se pravi, jih zanikati.«

Kronika

Pozor na položnice!

Cenjene naročnike, ki prejemajo list po pošti, opozarja uprava »Jutra« na položnice, ki so jih z listom prejeli. Prosi jih, da plačajo naročnino najmanj za mesec vnaprej, in sicer zaradi poslovnega reda takoj prve dni septembra. Komur naročnina še ni potekla, naj shrani položnico za prihodnjo priliko. Naročnina za ponedeljsko izdajo se plačuje z isto položnico skupno z naročnino za redno izdajo lista.

Naročniki, ki dobivajo list dostavljen na dom po raznašalcih, naj blagovolijo plačati naročnino inkasantom ali pri poslovalnicah »Jutra«. Naročnik, ki je s plačilom naročnine zaostal, naj plača tudi zaostanek, da si zagotovi redno prejemanje lista in da ne zgubi pravice do »Jutrovega« nezgodnega zavarovanja za primer smrtne nezgode pri Zedinjeni zavarovalnici d. d. v znesku 3800 lir v korist preostalih svojcev.

Pri upravah listov velja načelo, da se naročnina plačuje vnaprej in zato tudi zaostanki ne bi smeli biti. Vsak naročnik ne more plačati naročnine za več mesecev skupaj, kar bi bilo upravništvom vsekako prikladneje, zato pa naj blagovoli plačevati vsaj sproti od meseca do meseca. Zaostanki težijo človeka in dostikrat se z muko nadoknadijo. Taki naročniki naj pomislijo, da imajo tudi izdajatelji listov svoje obveznosti, ki jih morajo od meseca do meseca kriti, da vzdrže promet. Zato prosimo polnega upoštevanja.

Uprava »Jutra«.

* **Ekscelenca general Ambrosio v Zagrebu.** Ekscelenca general Ambrosio, poveljnik II. italijanske armade, je pretekli torek s svojim spremstvom prispel v Zagreb. Takoj je stopil v stike s pristojnimi hrvatskimi funkcionarji, da se z njimi dogovori o izvedbi nedavne pogodbe med Hrvatsko in Italijo o vojaškem zavarovanju Jadrana. Ekscelenca general Ambrosio ostane dalje časa v Zagrebu.

* **Sprejem učencev iz šol izven Ljubljanske pokrajine.** Visoki Komisariat je izdal k uredbi št. 89 z dne 19. avgusta 1941. glede sprejema učencev iz šol izven Ljubljanske pokrajine še pojasnila. Učenci, ki nimajo dijaških knjižic, ne izpričeval, se smejo pripustiti k razrednim izpitom le, če verodostojno dokažejo, da so do konca marca obiskovali razred (n. pr. s potrdili dveh učiteljev zavoda, ki so ga obiskovali). Ljudskošolski učenci, ki nameravajo vstopiti v srednjo šolo, pa morajo še predhodno opraviti razredni izpit na ljudski šoli (ker imajo n. pr. le ocene I. polletja), delajo sprejemne izpite v dneh 20. in 21. septembra.

* **Vsem profesorjem, učiteljem meščanskih šol in učiteljem ljudskih šol, ki so se preselili v Ljubljansko pokrajino.** Rdeči križ obvešča prizadete v zvezi z notico, ki je bila že objavljena, da se morajo prosilci obračati za zaposlitev na strokovno-nadaljevalnih šolah in trgovsko-nadaljevalnih šolah le na VIII. odd. Visokega Komisarijata. Glede zaposlitev na privatnih gimnazijah, učiteljiščih in drugih šolah naj se pa obrnejo direktno do upraviteljstev in ravnateljstev teh zavodov, ki predlagajo IV. oddelku Visokega Komisarijata posamezne zaposlitve.

* **Italijanske državne železnice na zagrebškem velesejmu.** Uprava italijanskih državnih železnic bo na prvem zagrebškem velesejmu, ki se bo vršil v neodvisni državi Hrvatski, zastopana z najnovejšimi modernimi vrstami železniškega gradiva, izdelanega v Italiji. Med drugim bo razstavila električno lokomotivo z 2000 kilovati in najhitrejšo brzino 120 km na uro, ki je enako uporabna za potniške in tovorne vlake. Prav tako bo brez dvoma vzbudila pozornost aerodinamična parna lokomotiva sistema Franco za brze vlake, ki plinov, nastalih z gorenjem, ne pušča vročih v zrak, temveč jih s posebno napravo ohlaja, s čimer se prihrani 1/4 odstotkov premoga. Prav tako bo razstavljen tudi jedilni voz z barom za turistične vlake.

* **Duhovni obisk v Libiji.** Apostolski vikar mons. Faccinetti je z darovanjem sv. maše v cerkvi v Misurati zaključil svoje vizitacijsko potovanje po Tripolitaniji. Apostolski vikar je bil povsod med prebivalstvom zelo toplo sprejet. V vsakem kraju je opravil cerkvene slovesnosti, ki so privabile množico prebivalstva.

* **Otvoritev kinematografske razstave v Benetkah.** Danes bodo v Benetkah slovesno otvorili deveto mednarodno razstavo kinematografske umetnosti. Na razstavi sodeluje 17 narodov: Belgija, Bolgarija, Češka, Danska, Finska, Hrvatska, Italija, Madžarska, Nemčija, Nizozemska, Norveška, Rumunija, Slovaška, Španija, Švica, Švedska, Turčija.

* **Nemški letalci na oddihu v Opatiji.** V sredo popoldne je v Opatijo prispela nova skupina nemških letalskih oficirjev, podoficirjev in vojakov, da ostanejo nekaj tednov na oddihu. Goste so ob prihodu pozdravili predstavniki domačih oblastev in organizacij z opatijskim županom na čelu.

* **Vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti na trgovskem učilišču »Christofov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska cesta 15,** prične 1. septembra. Zahtevajte osebno in pismeno nove ilustrirane prospekte! (Tel. 43-82.)

* **Sadjarstvo na Hrvatskem.** Znano je, da nudijo različne hrvatske pokrajine najugodnejše pogoje za razvoj raznovrstnega sadjarstva. Seveda se hrvatska državna uprava zaveda, da lahko sadjarstvo nudi velik delež letnih dohodkov. Posebno severnejši predeli so zelo ugodni za sadjarstvo. Bosanske češnje in slive že dolgo uživajo svetovni sloves. Hrvatska državna uprava hoče sadjarstvo čim bolj pospešiti in dvigniti na lepo stopnjo, iz trgovine pa bo docela izključila židovski vpliv. Kakor izkazuje najnovejša statistika, obsega hrvatska država 22 milijonov sliv, oziroma češpljevih dreves s 4 milijoni stotov povprečnega letnega donosa, jablan je 3 in pol milijona s 500.000 stoti letnega donosa, hrušk 2 milijona s 400.000 stoti, češenj 1 milijon s 150.000 stoti, višenj 50.000 s 40.000 stoti, breskev pa 50.000 s 50.000 stoti, marelic pa 170.000 s 14.000 stoti donosa.

* **Pogozdovanje hrvatskega Krasa.** Že pred prvo svetovno vojno so bili storjeni ukrepi, da bi goli Kras vzdolž jadranske obale, kjer koli le mogoče dobil vnovič svojo zeleno obleko. Po prevratu so se pričeta dela uspešno nadaljevala in zlasti posamezni predeli Velebita so spet začeli zeleneti. V fjordu Zavratnici je zastrmljeni popotnik lahko občudoval nove nasade iglavcev. Pa tudi na otokih se je pojavljalo novo sveže zelenje. Nova hrvatska državna uprava bo posvetila pogozdovanju na Jadranu in v Hercegovini še posebno pozornost. Velika naloga se seveda da obširno izvesti šele v roku več pokolenj in zahteva ogromnih stroškov. Kljub vsemu je hrvatska vlada prepričana, da se bo ta lepa naloga poslej vendarle obnesla.

* **Najdišča metana na Hrvatskem.** V okolici Kutine in Kravarskega so odkrili obsežna ležišča metana. Za najdbo se živahno zanima zlasti zagrebška mestna občina, ki bo metan lahko izkoriščala za kurjavo in za razsvetljavo, saj so nahajališča oddaljena samo kakih 30 km od mesta.

* **Smrtna nesreča v kamnolomu krede.** V krednem kamnolomu, ki se nahaja pri Ovaru v Karniji, je v sredo zjutraj postal 53letni delavec Giobatta Della Pietra žrtev obratne nesreče. Opravka je imel v precejšni višini lomljene stene, pa mu je spodrsnilo in je izgubil ravnovesje, da je padel kakšnih 15 metrov globoko. Tovariši so mu takoj priskočili na pomoč, a bilo je prepozno. Preden so ga utegnili prenesti v bolnišnico, je podlegel poškodbi.

* **Huda nesreča pri delu.** V bolnico kraljice Helene v Trstu so pripeljali 35 letnega delavca Marija Tavčarja, stanujočega na Opčinah in zaposlenega v ladjedelnici tvrdke Costruzioni Generali. Po nesreči mu je eksplodirala mina in dobil je hude poškodbe po rokah in po životu.

* **Trije dimniki so se vneli naenkrat.** V sredo popoldne so morali goriški gasilci kar trikrat zapored na noge, ker so se vnele saje v dimniku. Najprej so jih klicali iz Bratuševe hiše na Korzu Viktorja Emanuela III., nato pa so morali še v hišo Rafaela Tominca v Rismondovi ulici in pa v hišo Ane Susani v ulici Coceviuta.

* **Konje je prodajal brez predpisanega dovoljenja.** Karabinjerji so pred dnevi zaustavili Ivana Čermelja v Vipavi, ki je prodajal konje, ne da bi imel predpisano dovoljenje. Na ovadbo je bil obsojen na 200 lir globe. Na priziv pa je bil zaslišan na preturi in zaradi pomanjkanja dokazov oproščen.

* **Obisk mladih hitlerjancev v Bariju.** V Bari je prispela skupina 25 članov nacionalsocialistične mladinske organizacije v spremstvu dveh oficirjev, ki jih je nemško zunanje ministrstvo poslalo na študijsko potovanje po Italiji.

* **Enoletni trgovski tečaj v Novem mestu** s pravico javnosti vpisuje dnevno. Začetek pouka bo 9. septembra. Zahtevajte prospekt! (—)

Krompir — zdravilo

Ljudje pogostokrat tožijo, da imajo preveč kisline v želodcu, a mnogokrat najbrž po krivem. Po navadi jim zadošča že rahel primer gorečice, da si postavljajo diagnozo o hiperprodukciji želodčne kisline. Zdravniki pa vedo, da pogostokrat tudi pomanjkanje želodčnega soka povzroči zgago.

Proti preveliki količini želodčne kisline je mnogo, morda že kar preveč sredstev. Predvsem poizkušamo po navadi »nevtralizirati« kislino. S tem pač dosežemo začasno izboljšanje na koncu pa se delavnost želodca samo še bolj razdraži, da proizvaja še več soka. Kot takšna sredstva se uporabljajo meso, mesna juha, alkohol, nikotin, kava. Vsi ti »leki« pa zdravnika niso mogli povsem zadovoljiti in zato je medicina iskala zdravilo, ki bi imelo vse te lastnosti v idealni meri. Moralo bi pomirjajoče vplivati na krče, ohranjati želodec v normalnem gibanju, zadrževati proizvodnjo odvišne kisline naposled pa bi moralo vsebovati še vitamin C.

Ko je iskal takšnega leka, je heidelberški profesor dr. Magerl odkril, da je že znameniti raziskovalec zdravilstva dr. Madaus svoj čas opozoril na zdravilnost navadnega domačega krompirja. Sicer ni dober vsak krompir in dr. Magerl se je prepričal, da je rdeči krompir v ta namen najboljši. Iz rdečega krompirja je iztiskoval sok, ki ga je v odmerjenih dozah dajal bolnikom med obedom ali po njem. Uspehi so bili presenetljivi. Izmed 25 pacientov, ki so trpeli od težjih primerov hiperprodukcije želodčne kisline, jih je 22 deloma že po dveh, največ pa po desetih dneh povsem okrevalo. Pridobili so na teži in tudi rentgenska slika je potrdila izboljšanje. Pri treh bolnikih, ki se jim stanje ni izboljšalo, je preiskava ugotovila vzroke duševnega in živčnega značaja. — Kakor sodijo, izvira pomirjajoči učinek, ki odpravlja krče, iz solanina, strupene snovi, ki je kemično sorodna s tako zvanim atropinom. Solanin pa obenem zavira odvajanje želodčnih sokov. Mimogrede bodi omenjeno, da solanin pri vsakdanjem uživanju krompirja kot strup ne pride do izraza.

Nikakor ni slučaj, da je krompir prav v današnjih dneh dosegel ne samo kot hranivo, temveč tudi kot zdravilo tolikšno veljavo. Zdravniki so ga že doslej cenili kot važnega dobavitelja škrobov in beljakovin, kot najodličnejšega nosilca vitamina C v zimskih mesecih in celo kot hrano za dojenčke, kakor je navadno poročal neki nemški otroški zdravnik, zdaj pa se uporablja še kot zdravilo proti kroničnim obolenjem.

IZ LJUBLJANE

Na Žalah

Žale, poslednje človekovo bivališče pri Sv. Križu, so dobile svojo končno podobo. Pred monumentalnim vhodom so uredili lepe bele ceste med živozelenimi gredicami in primernimi nasadi, ki so se že precej razbohotili. Prostor pred vhodom je zdaj mnogo prijetnejši očesu.

Tudi notranjost Žal samih so v mnogočem izpopolnili. Najlepši vtisk napravijo snežno bele ceste in stezice, zavite med posameznimi kapelicami. Povsod so lepo urejene gredice, primerno zelenje in drugi nasadi. V določenih presledkih v urejenih vrstah pa so postavljeni arhitektonsko zelo učinkujoči stebri z električnimi žarnicami, ki omogočajo razkošno razsvetljavo Žal.

Med zelenjem ob belo posutih cestah so postavili lepe in trpežne klopi. Zdaj urejajo tudi prostor med Žalami in pokopališčem. Tam so posadili košata drevesca in posuli zemljišče.

Vzdolž Žal je lep drevored starih in košatih dreves naravnost do vhoda v pokopališče Sv. Križa. Na Žale in Sv. Križ je speljana tramvajska proga, ki je kar edinstvena, saj ima tračnice pritrjene na lesene pragove kakor pravcata železnica. Vožnja s tramvajem na Žale poteka hitro. Tramvaj pelje nekaj časa ob široki Šmartinski cesti, nato pa med bogatimi njivami, prekriža majhno železnico na konjsko vprego in se nenadoma znajde v tesnobni tišini mesta mrtvih. Tramvaj je vedno dobro zaseden in Žale s Sv. Križem so ob količkaj lepih dneh vedno tako obiskane, kakor to pač dolikuje mestu, ki zna pietetno častiti svoje drage pokojnike.

*

u— **Poroka.** Preteklo soboto sta se poročila gospod Jakob Babnik, tehnični uradnik kurilnice državnih železnic, in gospodična Vera Orlova, uradnica špedicijske tvrdke »Slovenia Transport« v Ljubljani. — Čestitamo!

u— **Tragična smrt krovca.** Na Brdu pri Viču se je v četrtek popoldne smrtno ponesrečil 23 letni Kristjan Pirša, pomočnik pri krovskem mojstru Josipu Mravljetu v Dravljah, po rodu iz Rihemberka pri Gorici. Ker je izprva kazal še nekaj znakov življenja, so poklicali mestne reševalce, a e avto prihitel, je bil Pirša že mrtev. Nato so truplo prepeljali v mrtvašnico.

u— **Prvi koncert nove koncertne sezone 1941/42** bo v petek, 5. septembra, ob 20. v frančiškanski cerkvi. Koncert bodo izvajali trije domači umetniki, in sicer ga. Franja **Golobova,** operna in koncertna pevka, prof. Jan **Šlais** (violina) in prof. Pavel **Rančigaj** (orgle). Po sestavi sporeda, ki obsega izključno le skladbe resne, visoko umetniške vsebine, ima koncert značaj in naslov cerkvenega koncerta. Podrobni spored bomo objavili jutri, danes že opozarjamo na koncert, za katerega so vstopnice v predprodaji v knjigarni Glasbene Matice.

u— **Seznami davčnih osnov** za soboslikarje, pleskarje, črkoslikarje, mizarje, fotografe, pralnice, litografe in akcidenčne tiskarne so razgrnjeni do 11. septembra t. l., seznami davčnih osnov brivcev, frizerjev, podobarjev, rezbarjev, pozlatarjev, izdelovalcev bičevnikov, torbarjev, sedlarjev, metlarjev, ščetarjev, usnjarn, kolarjev in kozmetičnih delavnic so pa razgrnjeni do 12. septembra v vratarjevi sobi v pritličju leve hiše mestnega magistrata. Vabimo davčne zavezance, da si sezname davčnih osnov ogledajo.

OČESNI SPECIALIST

Dr. R. BASSIN

ZOPET REDNO ORDINIRA

u— **Dobro založen ribji trg.** Dovoz morskih rib iz Trsta in drugih obmorskih krajev se prav dobro razvija in teden za tednom je trg ž njimi bolje založen. Včeraj so iz Trsta pripeljali v Ljubljano okrog 350 kg svežih morskih rib, ki so jih prodajali po naslednjih cenah: velike sardele 16, male skuše 16, tunina 28, očade 18 lir kg. Prav tako so bile spet naprodaj dunavske postrvi po 18 lir kilogram. Domače ščuke so bile po 14 lir, žabji kraki po velikosti do 1 lire komad. Raki so ta teden izostali, prihodnji teden pa bodo spet na ponudbo. Raki iz Loške doline so po velikosti 1 do 3.50 lire komad.

u— **Pouk vseh orkestralnih inštrumentov** je upeljan na šoli Glasbene Matice ljubljanske poleg vseh drugih glasbenih predmetov. Starše posebno opozarjamo na pouk orkestralnih inštrumentov, saj nudi godba danes marsikomu dober in stalen kruh. Novo šestdeseto leto na šoli Glasbene Matice se bo pričelo s septembrom in bo vpisovanje v dneh od 1. do 4. septembra dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. ure. Vse podrobnosti daje pisarna Glasbene Matice, Vegova ulica št. 7. (—)

u— **Popravilo cestišča.** Dolga in široka Cesta Soške divizije (prej Masarykova cesta) je skoraj v celoti tlakovana z granitnimi kockami, ki so večji del zalite z asfaltom. Pred glavnim kolodvorom, kjer je promet največji, pa se je precejšnji del cestišča izrabil in pokvaril, da je potreben obnove. Dela naglo napredujejo. Na isti cesti so tudi v teku dela za mestno elektrarno. Delavci postavljajo podzemeljske žice. — Na oglu Ceste Soške divizije in Škofje ulice (prej Fügnerjeva cesta), se je pokvarila tramvajska kretnica na podoben način, kakor oni dan pred glavno pošto. Okvaro obnavljajo delavci tramvajske uprave. Promet ni oviran.

u— **Prostor pred splošno bolnišnico** na Zaloški cesti spada gotovo med najbolj prometne kraje v mestu. Promet na tramvajskem postajališču je živahen kakor malokje, skozi glavna vrata zavoda teče reka ljudi od jutra do noči. Te dni so asfaltirali cesto, tako da je zdaj tudi v tem pogledu v redu. Dobro bi bilo, če bi mestna občina dala pred poslopjem postaviti po eno klop na vsako stran vhoda — s tem bi bilo močno ustreženo zlasti obiskovalcem z dežele, ki pogostokrat prihajajo že zdavnaj pred časom, ko je dovoljen obisk, pa tudi rekonvalescentom, ki odhajajo iz bolniške oskrbe in morajo čakati na tramvaj.

u— **Neuspela dražba za regulacijo Ljubljanice.** V torek je bila na tehničnem oddelku na Bleiweisovi cesti dražba za zgradbo zapornice na Ljubljanici pod cukrarno, s čimer bo regulacija Ljubljanice zaključena. Razpisani proračun je znašal 704.000 lir, a oglasil se je en sam ponudnik, tako da je dražba ostala brez uspeha.

u— **Državni osrednji zavod za ženski domači obrt** v Ljubljani vpisuje gojenke dne 1. septembra 1941 od 8. do 12. ure.

u— **Nedeljsko zdravniško dežurno službo** bo opravljal od sobote od 20. ure do ponedeljka do 8. ure zjutraj mestni zdravnik dr. Debelak Gvido, Tyrševa cesta 62, telefon 27-29.

»Ali je ta van Gogh tudi v resnici pristen?«

»Kako da ne, gospod? Dam vam tri leta jamstva!«

u— **Združenje gostilniških podjetij v Ljubljani** obvešča svoje člane, da bo vpisovanje v gostinsko strokovno nadaljevalno šolo v Ljubljani 1. in 2. septembra od 8. do 12. ure v šoli na Privozu. Šola je obvezna za vse natakarske in kuharske vajence in vajenke ter je vsak učni gospodar po zakonu dolžan skrbeti za pravočasen vpis svojih vajencev v šolo. Pričetek rednega pouka bo 22. septembra t. l. (—)

u— **Združenje brivcev in frizerjev** obvešča svoje članstvo, da bo vpisovanje vajencev v obrtno nadaljevalno šolo v nedeljo, 31. t. m. Vajenci-novinci predlože pri vpisu učno pogodbo ter zadnje šolsko izpričevalo. Ostali vajenci pa samo lansko spričevalo obrtne nadaljevalne šole. Vsak mojster je po zakonu dolžan, da skrbi za pravočasni vpis svojih vajencev v obrtno nadaljevalno šolo. (—)

u— **Nevaren padec.** Jakob Jelen, 51 letni garderober na glavnem kolodvoru, stanujoč v Streliški ulici, je v službi tako nesrečno padel, da je dobil hude poškodbe po glavi in so ga morali prepeljati na kirurški oddelek.

Iz Spodnje Štajerske

Minister dr. Frick na Štajerskem. S Koroškega in Gorenjskega je državni minister za notranje zadeve dr. Viljem Frick nadaljeval svoje inspekcijsko potovanje na Štajersko. V četrtek popoldne ga je pri Dravogradu sprejel okrožni vodja dr. Uiberreither. Na vožnji po Spodnjem Štajerskem je minister dr. Frick obiskal politične komisarijate, da se prepriča, kako napreduje obnoviteljsko delo. Dalje časa se je ustavil v Mariboru, odkoder prispe danes, v soboto popoldne, v Gradec. Kakor nam naknadno sporočajo, se je minister dr. Frick pripeljal na Gorenjsko iz Beljaka čez Korensko sedlo, kjer ga je sprejel nadomestni okrožni vodja Kutschera s svojim štabom. V avtu se je dr. Frick peljal skozi Kranjsko goro, Mojstrano in Jesenice na Bled, kjer je inšpiciral poslovanje civilnega komisariata.

Pričetek pouka na štajerskih šolah. Kakor poročajo nemški listi, se bo šolsko leto na vseh višjih šolah (na gimnazijah in višjih šolah za mladeniče in dekleta) v štajerskem državnem okrožju pričelo 1. septembra. V kolikor upravičujejo posebne razmere poznejši pričetek pouka, bo mladina o tem posebej obveščena.

Preureditev ptujskega muzeja in gledališča. Vseučiliški profesor dr. Balduin Saria iz Ljubljane je na novo uredil ptujski mestni muzej, ki je zdaj spet pristopen občinstvu. Obisk je omogočen ob delavnikih dopoldne in popoldne, ob nedeljah pa od 9. do 13. ure. Vstopnina je 40 pfenigov, za znanstvenike in šole pa je brezplačna. Pristopna sta tudi oba mitreja na Hajdini in na Zgornjem Bregu. — Obnova mestnega gledališča v Ptuju bo v kratkem končana. Filmske predstave so dobro obiskane.

Nabava tobaka. Komisarični vodja mariborske glavne zaloge tobaka je določil od 1. septembra dalje nove določbe o odjemu tobaka. Vsak ponedeljek dobijo tobak trafikanti z desnega mariborskega brega, vsak torek trafikanti z levega dravskega brega, v ostalih dneh prejemajo trafikanti iz posameznih okoliških krajev po natančnem vrstnem redu, vsako soboto pa vojaštvo in kantine.

Pregledovanje otrok. Posamezna zdravstvena odposlanstva nadalje pregledujejo otroke v posameznih krajih in dajejo materam navodila za nego dojenčkov. Zadnji čas je bil tak pregled v Limbušu, kjer je bilo zdravniško pregledanih 97 otrok. Do dveh let stari otroci so pokazali zelo zadovoljivo zdravstveno stanje in je bilo treba le nekaterim materam dati navodila o nadaljnji negi.

Kulturni filmi bodo po zgledu drugih kinematografov v nemški državi predvajani tudi v Mariboru pri posebnih predstavah. Pred posameznimi kulturnimi filmi se predvaja nemški zvočni tednik. Od nedelje dalje bodo v grajskem kinu sleherno nedeljo, med tednom pa kot prve popoldanske predstave predvajali kulturne filme, o katerih pravijo listi, da so zelo izobraževalni. Mariborski dnevnik upa, da bodo posebne predstave kulturnih filmov tudi v Mariboru imele stalno občinstvo.

Spomine na gradbo Nemškega doma v Celju obuja neki Edo Paidasch v mariborskem dnevniku. Pravi, da je bilo 1895. v Gradcu sklenjeno pospešiti gradnjo Nemške hiše v Celju, ker je nemštvo na jugu Avstrije potrebovalo svojo trdnjavo in reprezentativno hišo. Pod vodstvom Julija Rakuscha je bilo marca 1898 ustanovljeno posebno društvo. Celjska mestna občina je za 60.000 kron prepustila staro hišo pred kolodvorom, ki so jo potem podrli in je tam zrastla Nemška hiša. Razni nemški umetniki so zgradbi posvečali svoja dela in čisti dobiček je šel zanjo. Zidanje je trajalo dve leti, nakar so Nemško hišo odprli 14. maja 1907. Otvoritve so se udeležila odposlanstva iz raznih spodnještajerskih, koroških in kranjskih krajev. Danes, pravi članka, je Nemška hiša spet zbirališče graditeljskih moči v celjskem okrožju.

Zgorel angleški parnik

New York, 29. avg. s. V tukajšnjih pomorskih krogih se je izvedelo, da je v Capetownu zgorel 5449-tonski angleški parnik »Washington Court«. Parnik je pred dvema dnevoma zapustil newyorško luko. Vzroki požara niso znani. Posadko ladje je rešila neka angleška pomožna križarka.

Izbirališče učencev za srednjo šolo odnosno nje absolventov potem takem ne more biti nikjer drugje ko v sami srednji šoli; najboljše sredstvo zanj ostane slej ko prej: vzgoja.

Učna metoda prof. Gvarnierija

Perugia, avgusta 1941.

Vsem tistim, ki se zanimajo za moderne jezikovne učne metode, Gvarnierijevo ime ni tuje. Kot mnogoletni redni profesor univerze v Amsterdamu si je Romano Gvarnieri pridobil svetovni sloves in kakor narašča število njegovih slušateljev, narašča tudi število profesorjev z njegovo metodo. Prav toliko ugleda kakor s svojim rednim delom na Holandskem pa si je pridobil z vsakoletnim šesttedenskim počitniškim tečajem na največji italijanski univerzi za tujce v Perugi, kamor prihajajo iskat temelj italijanskega jezika in moč njegove metode zastopniki vseh narodnosti. Gvarnierijeva predavalnica je poleg vseh zanimivosti peruginske univerze vedno največja privlačnost.

V rednih razmerah se je tu gnetlo nad 150 slušateljev do 20. narodnosti. Letos je število padlo na 40, prevladovale so v veliki meri ženske in poleg večine Nemcev sta bila med tečajniki le dva Japonca, en Albanec in mi Slovenci: štipendisti italijanske države.

Gvarnierijev način poučevanja je kolektiven. Ves pouk poteka v zboru. V polkrožni predavalnici z dvigajočimi se sedeži hodi profesor po sredi gor in dol, razlaga z neverjetno spretnostjo brez pomožnega jezika vse od prve ure, zanašajoč se le na zavidanja vredno iznajdljivost besednega tolmačenja in sugestivno silo svojih govorečih kretenj in izraza. Razred je pod vplivom njegove osebnosti od prvega trenutka uglašena enota; razlike v predizobrazbi, starosti, narodnosti in spolu izginejo docela; slušatelji so kakor tipke na klavirju, kadar sede zanj veliki mojster.

Resnično se ob Gvarnierijevih urah zaveš, da je dober učitelj umetnik in da ne more biti bistvene razlike med srečo, ki jo občuti godec, ko iz gosli izvabi ubranost glasov, ter med čutom, ki obide profesorja, ko njegov razred prvič spregovori v novem jeziku. »Parlate!« vzpodbuja Gvarnieri že po prvi lekciji in razred — govori. Ljudje, ki še včeraj niso imeli pojma o italijanščini, danes ugotavljajo: »Io sono nella stanza seduto sulla sedia davanti alla tavola per studiare l'italiano perché è una bella lingua e anche perché voglio andare in Italia.« Prvi strah je premagan in enako veselje žari iz slušateljevih kakor profesorjevih oči.

Štiri ure na dan zahtevajo dosti energije tako s profesorjeve strani kakor z dijakove, toda bojazen, da bo učenje muka, odpade takoj prvi dan. Gvarnieri ima za vsako uro pripravljeno novo mikavnost. Nobena snov ni nadležna in kar se ponavlja, se ponavlja do smeha in ne do dolgočasja. Prva jutranja ura je posvečena slovnici, druga širjenju besednega zaklada, popoldan slede razne vaje in utrditve ter čtivo.

Pri slovnici ga vodi trezno merilo in novo snov nudi v majhnih količinah. Ker je ves njegov pouk usmerjen v to, da nauči čimprej govoriti, posveča največjo pažnjo glagolu in že v prvih treh lekcijah predela sedanji, pretekli in prihodnji čas. S posebno natančnostjo se mudi ob zaimkih in vedno se zopet povrača k predelani snovi ter na njej izdeluje, izpopolnjuje in gradi naprej.

S tem da pred vsakih poglavjem ustvari v slušateljih potrebno duševno pripravljenost, si olajša tudi najtežja poglavja in brez običajnih »vzdihov« vcepi celo kondicional in konjunktiv ter s tem dvigne pouk v »drugo nadstropje«, kakor pravi sam, »iz sveta resničnosti v svet čustev, želja in hrepenenja«. S tako zavestjo pouk ne postaja od ure do ure težji, ampak od ure do ure zanimivejši.

Pri širjenju besednega zaklada kaže izredno fantazijsko zmožnost. Besede veže z najrazličnejšimi asociacijami idej in vsakemu izrazu poišče odziva v življenju, zgodovini in umetnosti. Ves njegov pouk je kakor napeta igra; on sam je protagonist, slušatelji pa vsi sodelavci z zavestjo odgovornosti, dolžnosti, veselja in ponosa.

Pravkar se dotiskuje Gvarnierijeva učna metoda v knjigi. Marsikdo se bo lahko okoristil z njo, a tistim, ki so imeli srečo, prisostvovati njegovemu praktičnemu pouku, ni potrebno posebej poudarjati, da bo to samo »shema« avtorjeve metode, kakor pravi on sam, kajti Gvarnierija je treba videti in slišati. »Bisogna vedere e sentire.«

Silva Trdina.

ZAPISKI

Glasbeni konservatorij v Zagrebu. V vrsti preosnov, ki jih pripravlja hrvatska vlada, je tudi združitev glasbenega šolstva v državni konservatorij, ki bo obsegal glasbeno srednjo šolo, visoko šolo in mojstrsko šolo.

Mednarodni glasbeni festival v Luzernu je bil otvorjen s simfoničnim koncertom milanske Scale pod vodstvom maestra Vittoria de Sabatija.

Velika umetnostna razstava v Švici. Vzlic splošnim vojnim razmeram, ki so utesnile tudi Švico, se umetnostno življenje v tej deželi neugnano razvija. Za dvajseto umetnostno razstavo v Lucernu je bilo — in sicer za drugo skupino — predloženih 4000 slikarskih in kiparskih del, izmed katerih je razsodišče izbralo samo 627 umetnin. Na veliki nacionalni razstavi v Lucernu so udeleženi nemški, italijanski in francoski umetniki švicarskega porekla. Po sodbi domače kritike se v najnovejši švicarski umetnostni proizvodnji posebno uspešno uveljavlja plastika, medtem ko slikarstvo tokrat ne kaže — vzlic mnogim že mednarodno znanim imenom — izrednega kvalitetnega razmaha.

Za stoletnico skladatelja A. Dvořáka bo praško Narodno gledališče začelo novo sezono s ciklom vseh Dvořákovih oper in oper njegovih ožjih učencev. Ciklus bo začela opera »Jakobin«.

Bolgarska razstava v Düsseldorfu. V Nemčiji imajo že nekaj časa okrog 170 umetnin obsegajočo zbirko sodobne bolgarske umetnosti. Slike so bile doslej razstavljene v Berlinu in v Dortmundu, te dni pa so slovesno otvorili razstavo v Düsseldorfu.

Bolgarskega skladatelja Stojanova opero »Salambo« (na besedilo znanega Flaubertovega romana) bo prvo v Nemčiji uprizorilo gledališče v Kasslu.

V znamenju tesnejših stikov sta izšli v Nemčiji dve knjigi o Bolgariji: Richarda Buscha Zantnerja »Bulgarien« in Joachima Gerstenberga »Bulgarien«. Prva knjiga se je dotiskala med ofenzivo na Balkanu, zato sodi nemška kritika, da so jo dogodki prehiteli. »To je pač tragika političnih razmišljanj v vojnem času«, sklepa svojo oceno P. Strassner v »Kölnische Zeitung« z dne 25. t. m.

Cvetko Golar v Novem mestu

V sredo, 3. septembra, bo v novomeškem Prosvetnem domu literarni večer Cvetka Golarja. Po krasnem uspehu, ki ga je dosegel večer z istim programom v Ljubljani in v Metliki, bo moglo tudi Novo mesto pozdraviti v svoji sredini pesnika, čigar poezija in proza razodevata v toliki meri duha domače zemlje in našega ljudstva. Lirični motivi iz Jeruzalemskih goric, kjer blizu je Golar preživel zadnje desetletje in pripovedna proza »Stari vinogradnik« utegneta prav posebno zanimati Novomeščane, ki jim okoliški vinogradi, zlasti Trška gora, nudijo podobno idilično razpoloženje ob trti in njenem žlahtnem soku.

Cvetko Golar pride osebno v Novo mesto in bo na prireditvi v Prosvetnem domu prebral štiri pesmi. Ostali program bosta brala gdč. Meta Pugljeva, hčerka pisatelja Dolenjske in g. Vaclav Držaj, ki bo spregovoril tudi uvodno besedo o pesniku »Pisanega polja«.

Opozarjamo že sedaj kulturno zavedno občinstvo v Novem mestu, da naj posveti vso pozornost temu literarnemu večeru — prireditvi, kakršne so v naši ljubki dolenjski metropoli zelo redke. Začela se bo ob 19.30.

Naše gledališče

Sobota, 30. avgusta. Nenavaden človek. Premiera. Izven.

Nedelja, 31. avgusta: Nenavaden človek. Izven.

V soboto bo uprizorila naša Drama prvič delo hrvaškega dramatika Gena R. Senečiča »Nenavaden človek«. Sodobno dejanje razkriva pokvarjenost današnje družbe. Zasedba vlog je sledeča: Avgust Tonkovič, upokojeni železniški sprevodnik — J. Kovič, Ančka, njegova žena — Starčeva, pokrovitelj društva »Srce za siromaka« — Vl. Skrbinšek, tajnik — Verdonik, manikirka — Rasbergerjeva, policijski komisar — Nakrst, 1. novinar — Košič, 2. novinar — Košuta, gospod v sivem trenchcoatu — Malec, detektiv — Rasberger, železniški nosač — Blaž, mladi kostanjar — Raztresen, stražnik štev. 197 — P. Kovič, sobar — Malec. Delo je prevedel in zrežiral J. Kovič. Opozarjamo na začetek predstave, ki bo ob 19.30. Konec je po 21.30.

Rdeči križ poroča

Na poizvedovalni oddelek Rdečega križa je po kurirju prišlo nekaj obvestil o pogrešancih. Svojce naprošamo, da jih dvignejo v naši pisarni na Miklošičevi 22 b.

Andreev Aleksej, Čamernik Marija, Češarek Anton, De Reggi Franc, Intihar Alojz, Okorn Jožefa, Nartnik Marija, Petrlin s. Kleta, Prašnikar Ivan, Romanenko dr. Mihajlo, Stojanovič Valja, Stihovič Angelj.

Pošto naj dvignejo: Balanč Aleksander (bil v Šlajmerjevem domu do 6. VII.), Batolini, tvrdka za umetni kamen, Benedičič Nežka, Tyrševa 18, Furlan Alojz, Sv. Petra c. 3 ali pri Amerikancu, Hrast Silvo, Janševa 12, Krisper inž. Jože, Šmartinska 23, Merčun Lojze, profesor, Predan Rudi, Krojaška 19, Rožič Marija, Pohlinova 2, Moste, Sever Zora, Prelovčeva 9, Zavec Boris, Glince XV/8, Zorec Stane, carinarnica, Zorman Janez, Narodna galerija, Žagar Betka, Nanoška 28, Žargi Marija, Cesta v Zeleni log 5, in Filipič Ernest, Grbičeva 21.

Zaradi odpreme pisma naj se javi g. Čebulj Albert.

Svojci g. inž. Planinška Stanislava naj se zglase v tajništvu poizvedovalnega oddelka.

G. ravnatelj Kiler je daroval poizvedovalnemu oddelku RK 50 lir. Iskrena hvala!

Radio Ljubljana

Sobota, 30. avgusta 1941-XIX.

Ob 7.30: poročila v slovenščini, 7.45: pesmi in melodije, v odmoru napoved časa, 8.15: poročila v italijanščini, 12.30: poročilo v slovenščini, 12.45: pestra glasba, 13: napoved časa, — poročilo v italijanščini 13.15: Komunike Glavnega stana Oboroženih Sil v slovenščini, 13.17: orkester pod vodstvom mojstra Petralia, 14: poročilo v italijanščini, 14.15: Radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Šijanca, 14.45: poročila v slovenščini, 17.15: pestra glasba, 17.35: plošče, 19.30: poročila v slovenščini, 19.45: simfonična glasba, 20: napoved časa — poročila v italijanščini, 20.20: komentar dnevnih dogodkov v slovenščini, 20.30: prenos iz Lucerna — lucernske glasbene manifestacije — simfonični koncert pod vodstvom mojstra Othmarja Schöka — glasba Franca Schuberta, v odmoru Radijski orkester pod vodstvom Draga Marija Šijanca: pestra glasba, 22.10: predavanje v slovenščini, 22.20: orkester Cetra pod vodstvom mojstra Bazizza, 22.45: poročila v slovenščini.

OTROŠKI VOZIČKI

PRAVKAR DOSPELI

DOBE SE PO NAJNIŽJIH CENAH PRI

»TEHNIK«, JOSIP BANJAI, dr. z o. z., LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 20

Službe išče

Beseda L —.30, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 1.—.

Inženjer

išče poljubno mesto za takoj. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Elektro-strojnic«. 14957-2

Prodam

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Izložbene omare

6×2½×50 cm, pripravne za vzidavo ali vežo, prodam. C. J. Hamann, Ljubljana, Mestni trg 8. 14916-6

Prodam

omaro, posteljo in modrotce, preprogo, porcelan. — Pred škofijo 15/III., desno. 14991-6

Kupim

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Wertheim-blagajno

in pisalno mizo, dobro ohranjeno, kupimo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Rabim takoj«. 14965-7

Kupim

vsako količino praznih 2-litrskih Chianti steklenic po dnevni ceni. Daj-dam. 14925-7

Wertheim-blagajno

srednje ali večje velikosti kupi Marad, Tyrševa 38. 14981-7

Kolesa

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Hitro pobelimo

blatnik, montiramo žarilec. Kompletne cenene dinamo-svetilke, novo žensko in moško kolo naprodaj. — Frančiškanska 10, dvorišče. 14990-11

Lokali

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Manjše skladišče

s sobo za pisarno iščem za takoj. Ponudbe na ogl odd. Jutra pod »September«. 14943-19

Stanovanja

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Dve prazni sobi

s kuhinjo ali brez, išče samec, dober plačnik. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »V centru«. 14962-21a

Za dijakinjo

trgovske akademije iščem kot sostanovalko s hrano in stanovanjem pri boljši družini. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Trgovska akademija«. 14960-21a

Posest

Beseda L —.60, taksa —.50, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Enonadstropno hišo

štiristanovanjsko, v severnem delu Ljubljane, prodam za 295.000 lir. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Takoj gotovina«. 14977-20

Sobo, odda

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Prazno sobo

v središču mesta, sončno, s souporabo kopalnice, takoj oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14964-23

Kabinet

oddam mirni osebi. Ciril-Metoda ul. 23/II., desno. 14955-23

Dve opremljeni sobi

elegantni, v centru mesta, s souporabo kopalnice, takoj oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14968-23

Čisto sobo

z dvema posteljama in posebnim vhodom takoj oddam gospodoma. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 14970-23

Sobe išče

Opremljeno sobo

s souporab. kopalnice iščem v mestu. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Zakonski par«. 13a

Opremljeno sobo

s posebnim vhodom iščeta dve ves dan odsotni gospodični. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Mirni«. 14985-23a

Obrt

Beseda L —.60, taksa —.60, za dajanje naslova ali za šifro L 2.—.

Pristno oranžado

v originalnih steklenicah in mineralna voda na debelo se dobi v glavni zalogi, Kolodvorska ul. 8, M. Gerovac. 14889-30

Živali

Mlada lovska psica

(ptičar) se je zatekla. Poizve se: skladišče Tönnies, Šmartinska 21. 14963-27

Medić-evo

barvo za obleko

znamke »MERAKL« za barvanje bombaža, volne, polvolne, svile, polsvile in platna

DOBITE ZOPET POVSOD!

Izdeluje tovarna — **MEDIĆ - ZANKL, LJUBLJANA,** Resljeva cesta 1

†

Umrl nam je naš ljubljeni sin, brat in svak, gospod

FRANC STROPNIK

bančni uradnik

po kratki mučni bolezni v 33. letu starosti.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v soboto, dne 30. t. m. ob ½ 6. uri popoldne z žal — kapele sv. Jakoba k Sv. Križu.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v ponedeljek dne 1. septembra ob 7. uri zjutraj v farni cerkvi sv. Petra.

Ljubljana-Maribor, dne 29. avgusta 1941.

FANČI HRIBAR ZA DRUŽINO STROPNIK

†

Umrl je danes gospod

Stropnik Franc

uradnik Hranilnice Ljubljanske pokrajine

Pogreb bo v soboto 30. t. m. ob 17. iz kapelice sv. Jakoba na pokopališče k Sv. Križu v Ljubljani.

Hranilnica izgubi z njim ambicioznega in vestnega uradnika, uradništvo pa zvestega tovariša.

Ljubljana, 29. avgusta 1941.

Upravni odbor in uradništvo Hranilnice Ljubljanske pokrajine

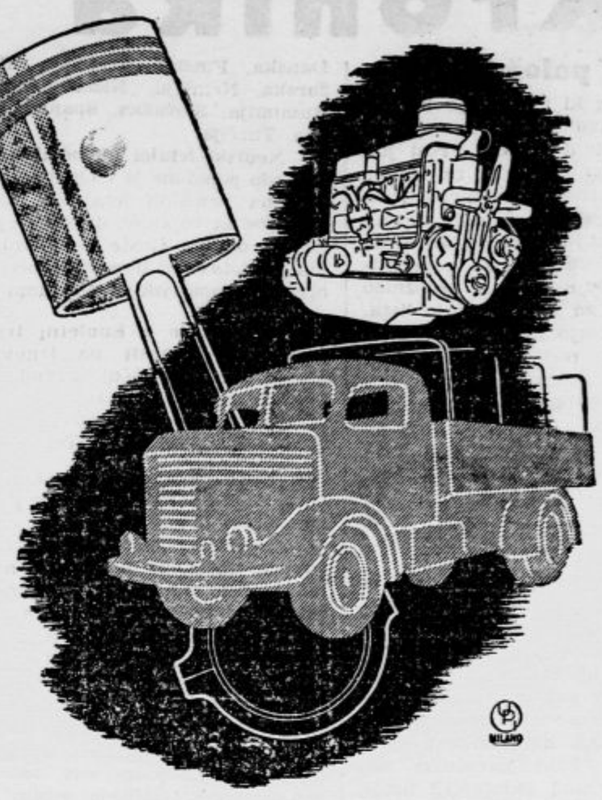

L'ALLUMINIO NELLE AUTOVETTURE

L'alleggerimento razionale di una vettura, col massimo impiego di leghe di alluminio, produce dei vantaggi enormi non solo nel campo economico ma anche in quello tecnico. Dall'aumento di rendimento del motore alla maggior maneggevolezza e dolcezza di guida; dalla riduzione del consumo di carburante al minor logorio dei cerchioni e delle gomme; dal grande alleggerimento della carrozzeria alla sua più bella estetica aerodinamica; dalla facilità di montaggio a quella di riparazione. L'alluminio con le sue leghe offre al costruttore moderno le più impensate risorse di fabbricazione ed i massimi vantaggi.

ALUMINIJ PRI AVTOMOBILIH

Pametna razbremenitev vozila s kar največjo uporabo aluminijevih spojin daje ogromne koristi ne samo v pogledu ekonomičnosti, ampak tudi tehnike. Od povečane zmogljivosti motorja, do večje okretnosti in lahkotnosti krmila; od zmanjšane porabe goriva, do manjše obrabe koles in plaščev; od velike lahkote ogrodja, do njegove lepše aerodinamične oblike; od lahkega sestavljanja, do lahkega popravljanja. Aluminij s svojimi spojinami nudi modernemu graditelju najbolj nepričakovane možnosti obdelave in velikanske koristi.

Alluminio-Aluminij

METALLO DEL DOMINIO • GOSPODUJOČA KOVINA

E' COMPLETAMENTE ITALIANO • JE POPOLNOMA ITALIJANSKA

Sprejemamo oglase

za vse italijanske liste

J. Esteven 42

SKRIVNOSTNA KRČMA

Videti je bila zelo razburjena. Toda njeno razburjenje je bilo podjetno. Očitno se je dogajalo nekaj, ob čemer je bila pozabila utrujenost, malodušje in glavobol. Oči so se ji iskrile.

»Hitro!« je zamrmrala. »Ne delajte hrupa. V kleti je nekdo. Slišala sem ga, kako hodi. Morda je Gill. Rada bi, da pridete v kuhinjo, gospod Clavering. Stopite z menoj v klet, prosim vas.«

XXIV.

PRESENEČENJE.

Vsi smo po prstih krenili proti kuhinji, in nič me ni sram priznati, da sem spustila ostale naprej.

Clavering se je približal loputnici in nastavil uho.

»Počakajte!« je šepnil.

Lasje so se mi naježili, ko sem začula na stopnicah, neposredno pod loputnico, obotavljajoče se korake. Nekdo je previdno lezel kvišku in spet in spet obstajal. Clavering se je bil za korak odmaknil; negibno je stal na mestu, držeč roko pod pazduho. Mati se je sklonila ter pobrala slamico, ki je ležala na tleh; oči so se ji iskrile kot še nikoli. Gervaise se je molče umaknil v kot, in jaz sem se mu skrila za hrbet.

Med tem je oseba pod loputnico dospela na vrh stopnic in se ni več ganila. Slišali smo nekajkrat, kako je les zaškripal pod njeno težo. Nato se je jela loputnica počasi dvigati.

Stisnila sem zobe in skrčila pesti. Loputnica se je vzdignila za več centimetrov. Tedaj jo je zgrabil Rage Clavering za rob ter jo mahoma odprl.

In kdo je pomolil glavo iz luknje kakor bavbav iz škatlice? ... Buck!

Vsi smo ga gledali z odprtimi usti. Mati pa ga je ujela za ovratnik in ga potegnila ven kakor mlado mače.

»Budalo, če nisi še kaj hujšega!« mu je rekla. »Ali smemo vedeti, kaj ti je prišlo na misel?«

»Oh, mama,« se je bratec uprl, »kako naj bi bil vedel, da se vam bo zdelo takšna strašna reč? Preiskoval sem, nu, kaj za to?«

»Seveda. In če bi vedela, kaj sem odkril! ...«

»Spet kakšne denarje?« sem vprašala.

»Ne, temveč najlepše skrivališče, ki si ga moreš misliti, še dosti lepše od prvega.«

Tisti hip sem začutila čudno napetost, ki je obšla tako Claveringa kakor Gervaisa, ter opazila, da se ne ta ne oni več ne smehlja.

»Novo skrivališče?« je rekel Rage. »Kje pa?«

»Kje pa?« je ponovil Francoz kakor odmev.

Buck se je globoko oddahnil.

»Ste videli tisti kup sodov v kotu? Človek bi dejal, da so kar tako zmetani ob zid, pa bi se zmotil. Spodrsnil sem za njimi, in noga mi je obtičala pod največjim; na vso moč sem moral vleči, da sem jo izdrl — in kaj sem videl? Ves kup sodov je kakor na kolesih zdrčal v kraj.«

»Nehaj, nehaj!« se je zasmejala mati. »Sam veš, da je to najbolj debela laž, ki si mi jo kdaj natvezal.«

»Ne, res je, mamica. Na svoje oči sem videl, kako so sodi zdrknili v stran!«

»In kaj je bilo pod njimi, Buck?« je vprašal Clavering.

»Velika luknja z dvojnimi železnimi vratci. Teh nisem mogel odpreti. Dajmo, pojdimo vsi pogledat.«

Clavering je kradoma ustavil oči na Gervaisu. Zdelo se je, kakor da ga je v trenutku minilo vse zanimanje. Pretegnil se je in zazehal.

»Beži, Buck, beži! Tista luknja je gotovo odprtina starega vodnjaka. Ogledamo si jo pozneje, če bomo utegnili. Za zdaj so vratca zaklenjena, in videl boš, da ključa ni pri hiši.«

Toda glas mu ni zvenel kdo ve kako prepričevalno. Čutila sem, da skuša pridobiti časa, a vzroka temu odlaganju si nisem mogla zamisliti.

»Drog si poiščem pa jih odprem,« je rekel Buck.

»Da se mi ne drzneš!« je oporekla mati. »Prav nič me ni volja, da bi te videla pasti v vodnjak.«

Buck je bil videti zelo poparjen, vendar je nekoliko oživel, ko ga je vprašal Gervaise s svojim običajnim nasmehom:

»In drugega nisi nič odkril?«

»Seveda sem. Nekdo je kadil v kleti isti tobak, ki ga pušite vi, gospod Clavering.« Segel je v žep in nam pokazal prazen tobačni zavojček znamke »Bull Durham«, ki ji je Rage navadno dajal prednost pred drugimi. »Pobral sem ga nedaleč od sodov.«

»Glej, glej!« je v očitni zadregi vzkliknil Virginec. »To je pa res čudno!«

Gervaise je priprl oči.

»Res si mi dečko, Buck, dečko in pol! Ako se dobro poprimeš, boš kdaj še velik detektiv. Vprašujem se le, zakaj hodi tvoj prijatelj baš v klet, kadar hoče kaditi.«

»Čujte, človek,« ga je z očitno nestrpnostjo zavrnil Clavering, »kakor kaže, se danes od sile močno zanimate zame. Kaj če bi se rajši brigali za svoje stvari?«

Gervaise se je počasi obrnil h Claveringu in žila na čelu mu je debelo nabreknila.

»In če se nočem?« je vprašal s svojim mehkim glasom.

Mati je posegla vmes.

»Rage Clavering, nehajte se igrati s samokresom, ki ga imate v žepu, in ne bodite otročji. Pst! Nekdo prihaja!«

Izpred hiše so se slišali koraki.

»Na slabšem sem,« je dejal Gervaise in srepo pogledal Claveringa. »Nimam samokresa.«

»Tem huje za vas,« je bil trdi odgovor.

Čuden izraz se je pokazal v slikarjevih očeh.

»Ali pa za vas, kdo ve?« je menil.

»Tako je,« se je oglasilo s praga.

Dva moža sta stopila v kuhinjo: prvi, človek srednjih let, je nosil mehak klobuk in veliko policijsko znamenje, drugi je bil zvezni redar. Vsak izmed njiju je držal v roki namerjen samokres. Tisti mah je Gervaise iztegnil desnico in zgrabil Claveringa v zapestju. Redarja sta planila nadenj.

Tedaj se je Clavering kakor maček iztrgal Gervaisu, da je odletel v zid, in njegova desnica, ki je bila spet prosta, je znova segla v žep.

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.